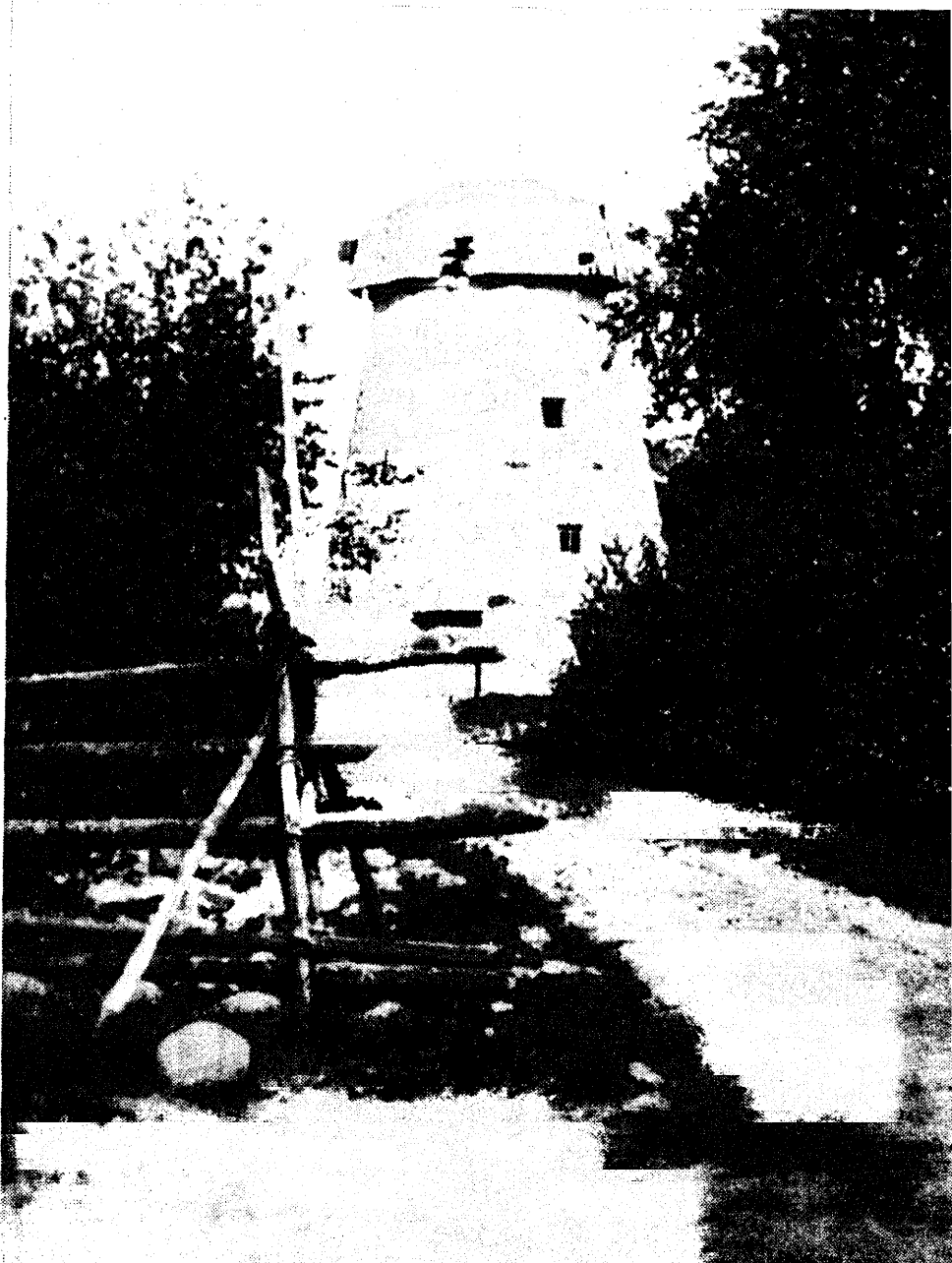

EESTI NOORUS

Nr. 5

1939

S I S U :

Peaminister KAAREL EENPALU
— Suurte ülesannete aasta
noortele

ANTS LAIKMAA — „Miku“
(pastell)

A. MEIKOP — Traditsioonidest
ja stiilist kodukaunistamises

E. ORASE — Rahvarõivaste ma-
terjalist

I. MIKIVER — Kuidas läheneda
noorsooküsimusele

M. JÜRNA — Mõtisklusi

P. TAMMEPUU — Eesti rahva-
tants „Juudipolka“

A. M. — ÜENÜ vanuslik koostis

I. LAABAN — 2 artiklit

ÜENÜTO õppurnoorte kirjandus-
võistlus

H. OTTENSON — Rahvatoitluse
suund

TEADUS & TEHNIKA

ÜENÜ 44. Esinduskogu

Uus Keskjuhatus

ÜENÜ Kesктоimkonnad

Noorsootõõ kohtadel

Sport

Foto kaanel — A. MEIKOP

Hind 30 senti

Perenaised!

Tarvitage

„MINERVA“
makarone

MAKARONITEHAS

„MINERVA“

TALLINN

ALBERTI 4, TEL. 435-28

EESTI NOORUS

NOORSOO-²JA VABAHARIDUSTOO AJAKIRI

Nr. 5

TALLINNAS, 27. MAIL 1939. A.

XI AASTAKAIK

Suurte ülesannete aasta noortele

Peaminister K. Eenpalu tervituskõne ÜENÜ Tallinna osakonna pidulikul aktusel 6. V 1939.

Minu kõrgeaulised kuulajad, härra esimees ja juhatus! Meie külalised oleme tulnud siia, et soovida Ülemaalise Eesti Noorsoo Ühenduse Tallinna osakonnale tema sünnipäeval õnne ja edasi anda sõnades kõike seda, mida sünnipäeval tavaliselt edasi antakse, kui sünnipäevale tuntakse kaasa hingegega. Palun ka kõiki teid, nii osakonna juhatust kui ka liikmeid ja kogu Tallinna osakonna peret kõigi teiste teile sel päeval edasiantavate parimate soovidega ühendada minu isiklikke soove ja ühendada samuti ka meie valitsuse soove, seepärast, et need soovid ja tunded teie tegevuse hindamisel ei ole mitte kaugel sellest, et teie tegevust kõrgelt hinnata.

Meie oleme Tallinna osakonnaga kui ka Ülemaalise Eesti Noorsoo Ühenduse tegevusega lähemalt seotud ja lähedalt pealtvaatajad olnud kogu selle 20 aasta kestel ja teame, mis ta oma tegevusega on andnud meie noortele ja meie rahvale ning kogu meie avalikkusele. Samuti teame, et ta on ühtlasi meie vanimaid noorte organisatsioone, kes enda ridadesse on tahtnud koguda mitte ainult kõige nooremaid, vaid ka mehe- ja naiseikka kuuluvaid liikmeid, et anda eluteele kaasa seda, mida noorte ühistöö kaasa anda võib. Kuid Noorsoo Ühendus kõigis ta osakondades ei ole noori vabaks andnud isegi mitte siis, kui need on mehe ja naise täisikka jõudnud, vaid ta on hoidnud neid täis-

ealistena suuremal määral enda ridades, et juba täisaastatesse jõudnuna senised noored võiksid oma järeletulijaile kõike seda anda, mida noortele tavaliselt edasi tahetakse anda. Seepärast meie silme ees kogu möödunud tegevus omab kõrgema hinnangu. Ja teadke, et see, mis täna öeldakse, ei ole asjata öeldud, vaid see on öeldud tõsise hingegega kogu teie tegevuse kohta.

Milles siis õieti teie tegevus, kui sellele tahetakse iseloomu anda, on seisnud? Ma võtaksin selle kokku siin järgmiste mõtetega. Oleks eksitus arvata, et rahva võim seisneb ainult riigi võimuses. Ja veel ekslikum oleks arvata, et kui rahval ei ole riiklikku korraldust, et siis rahval võimu ei ole. Võimu kõvem pool on alati rahva tunnetes, rahva teadmises, rahva tahtes ja eluvaates. Ja võimu kõvem pool on rahva iga liikme sisemuses. Teame kõik iseenesest, mis see tähendab, kui rahvas oma tunnetes, teadmistes, läbielamistes, kogu oma eluavaldusis on sisemiselt kõvasti liidetud. Niisugusel korral tuletub rahvast võim, mille kõvaduse ja kanguse juures meil ei ole kunagi kahtlust. Ja vaadake, minu austatud kuulajad siin pidupäeval! Mulle tundub, et Noorsoo Ühendus oma tegevusega on oma rahva võimu kõvaduse ja kanguse hoidmises, kasvatamises ning tõstmises taotlenud kõiki teid ja viise.

Teie olete abiks võtnud sõna, — selle igavese vahendi, mis suust suhu üks-ühele edasi annab seda, mis peab tõstma inimese kõvadust ja kangust ning inimese igaviku väärtust, mis peab inimesele edasi andma kogu elu ilusa

ja elu hea, põlvenemistunde, ta igavese päritolu tunde, tema tunnete kompleksi kaudu tuleviku tahte, et igaüks oma eluvaate järgi teaks, kelleks ta praegu on ja kelleks ta tahab saada tulevikus. Ja mis tähtsaim, — kuidas ta oma isikliku elu kaudu lülituks rahva ellu nõnda, et ta tugeva liikmena sama tugeva rahva keskel võiks kaaslasena olla.

Seda kõike antakse nimelt edasi sõnaga. Teie olete sõna mõju ja jõudu oma tegevuses kasutanud. Aga see ei ole teie tegevuses ainuvahendiks olnud. Teie tegevusvahendiks on olnud ka mäng ja laul. Kui pisut pilku heita üle meie maa, — kuipalju on teil oma laulu- ja muusikakoore, enesearendamise ringe, kes mängu ja laulu kaudu kõiki helinaid edasi annavad, millega noored kosutavad oma meelt ja tundeid sidumiseks oma rahva elukäiguga ja ta ajalooa. Aga mis veel tähtsam, teie olete suurt rõhku pannud kogu oma tegevuse kestel, eriti viimasel aastakümnel, sellele, et elustada rahva muinasvarasid selleks, et neid tänapäeva ellu tuua ja et neid teha tänapäeva kantavaiks esemeiks. Teie olete suurt rõhku pannud, et muinsusalalt meie mängu ja tantse edasi kanda tänapäeva selleks, et ühendada meie rahva tänapäeva sisemust mineviku eluga. Ja sellel on suur väärtus olnud. Teie olete sel alal omaviisi pioneeridena, algatajaina esinenud. Teie olete just neil aladel peaaegu esimestena pöördunud meie avaliku võimu poole, et kas mitte seda ala ei saaks sedavõrd rahvuslikuks muuta, et ta meie igapäevaseks eluks, tegevuseks ja tegevusvahendiks kujuneks. Kui täna oma ees näeme esinevat laulukoori rahvarõivais, — kahjuks meestel neid veel ei ole, aga ega need ka meestel tulemata ei jää, — siis see pole ainuüksi seepärast, et täna meie silme ette seada muistsete aastate elavat pilti, vaid see on selleks, et edasi anda muinasaastate tõsist hinge nii, nagu ta ka meil peaks olema. (Kiiduavaldused). Mina saan aru, teie tegevusvahendid on ka arvustusi esile kutsunud ja ei ole üleaarune, kui neid arvustavaid sõnu pidupäeva puhul edasi anda. Ega ükski arvustav sõna ei ole aga selleks, et halba varju tahaksin heita, vaid see on selleks, et ka tulevasil päevil selle üle mõeldaks,

nagu teie olete mõelnud. Vaadates teie tegevust oleks hea, kui teie kord-kordalt vabaneksite targutavast ja resoneerivast meetodist, kuigi see teinekord osutub tarvilikuks ja kasulikuks, sest noored inimesed oma seltskondliku tegevuse kaudu valmistuvad ette vaidluse ja alalise mõtetevahetuse kaudu, — see on kõik õige. Aga kui vaidlulis, mõtetevahetuis ja alalises kõnelemisis ei ole kindlalt tuntud põhiideed ja tahtesuunda, ja kui selline resoneeriv tegevus muutuks sihiks, **resoneerimine resoneerimise enda pärast, siis on see kahjuks.** Ja ma olen kindel, kui üksikutes ringides selline vahend on märgatavale kõrgusele tõusnud, siis ta vaibub reaalsete tegevusvahendite kaudu. Ma olen kindel, et see on nii toimunud ja samuti kindel, et see toimub samuti tulevasil aastail. Meie noored, 1905. mässuaastate generatsioonist teame, kuidas meid juhiti peamiselt resoneerivate ehk targutavate tegevusvahendite kaudu. Hilisemal aastail jätsime selle, sest tundsim, et selle vahendi kaudu kisume oma hinge harali. Meie püüdeks hiljem oli, et tunneksime oma hinge ühenduses olevat sisemiselt oma rahva ajalooliste püüetega ja saatuse tunnetega. Ja seepärast, minu austatud noored, **teo- ja tegevusvahendid, reaalselt, eluliselt tuntud sihid on kõige kangemad noorte tegevusele sisu andmises.** Niipea kui ei lülitata end oma tegevusvahendite kaudu kindlalt ümbritsevasse ellu ja ei seata end ühendusse oma rahva ajalooa ning tema elukäiguga, siis meie osutume nõrgaks. Ja seepärast Noorsoo Ühendus on taotlenud oma tegevuses kõike seda positiivset, mis üks tegevus anda võib. Ja ta on saanud tulemusi. Noorsoo Ühendus on olnud oma tegevuses enamikus alati reaalse kallakuga ja seepärast on ta enda ümber tõmmanud laiemaid ja suuremaid ridasid. Ja seda ma sooviksin Noorsoo Ühendusele ja kõigile noortele nii linnas kui maal.

Tundke oma rahvast, tema ajalugu ja kõike seda, mida oma rahva eluga võib ühendada, mis võimaluse annab lülituda oma rahva hinge ja tunda oma rahva elu.

Ja kui see on tuntud, siis tegevus on armastatud ja tõsiselt sisustatud. Ja

Ants Laikmaa

„MIKU“ (pastell)

selleks soovin ma teile palju õnne.
(Kestvad kiiduavaldused.)

Iga aeg paneb peale oma eriülesanded. Ja käesolevad aastad on antud meile kõigile eriliste ülesannetega aastaiks. Kõik, kes meie täna siin nii noortest kui ka täisealistest koos oleme ja ka kõik need, kes täna siin teie perest kohal ei ole, teadke, et teil oma rahva võimu kõvendamiseks ja mitte ainult kanguse hoidmiseks, vaid ka kasvatamiseks ja kosutamiseks on erilised ülesanded.

Rahva võim on täiuslikum siis, kui ta sisemise võimuga on ühendatud riiklik võim, kui riiklik võim on kehastamas rahva tahtet ja tundmist kogu rahva elus. Seepärast hoidkem ja kandkem oma riiklikku võimu igal ajal ja igavesti! Käesolevail aastail paneme tähele, kuidas üksikute rahvaste võim kõigub. Meie paneme tähele, kuidas mõned rahvad annavad oma võimu käest, ilma et nad oleksid seda kaitsnud. Veel rohkem, meie paneme tähele, et mõned rahvad annavad oma võimu

käest ka ilma, et neil tahtmist oleks olnud end kaitsta. Ma juba tähendasin, et noorte tegevus oma rahva võimu kõigi vahendite kaudu 20. aasta kestel on kasvatanud ja arendanud ning olen päris kindel, et Noorsoo Ühendus ka oma tegevuse kaudu tänapäeval kõik selleks teeb, et oma rahva riiklikku võimu hoida ja kaitsta. (Elavad kiiduavaldused). Neid sõnu ma ütlen siin edasi teie tänasel koosolekul kogu Eesti noorsoole. (Kestvad kiiduavaldused). Meie teame väga hästi, et meie rahva keskel on üksikuid kõikumajaid, kes arvavad, et meil ei ole ei jõudu ega võimu, et oma riiklikku positsiooni hoida ja kaitsta. Aga selliseid üksikuid on igalpool, mitte ainult meil, pea kõigi rahvaste keskel.

Kõigepealt meie oma tegevusega nii noorte kui ka täiskasvanute keskel peame kindla tahte ja tundmisega selle eest hoolitsema, et **meie ridades ei oleks ühtki niisugust, kes kõiguks ja kes oleks arvamisel, et meie ei jõua ega suuda** (kauakestvad kiiduavaldused), sest kõvadus on kõigepealt selles, kuidas meie igaüks tunneme ja kuidas meie igaüks oma hinges oleme end seadnud ja ette valmistanud. Ja seepärast suur ülesanne lasub meil kõigil. Kui ma neid sõnu siin ütlen, siis ärge arvake, et meil on praeguseil päevil, nädalail või kuudel ning isegi aastail mingit hädaohtu. Kui ma neid sõnu ütlen, siis see tähendab ainult seda, et praegu rahvusvahelises elus on esile tungimas iseäralisi kombeid ja viise, mille järgi tähele paneme, et mõned rahvad oma riikliku iseolemise kaitsmisel nõrgaks on osutunud, ainult seepärast ma kõnelen. On päris kindel, et kui Eesti rahvus oma ridades on kõva ja tugev, siis on ta kaitstud. Kõigepealt on päris kindel, et rahvas oma riikliku erapooletuse seadmisel siin meie maal, niisamuti kui ka lähemate naabrite juures on kaitstud, kui ta iseenast kaitsta tahab, (tormilised kiiduavaldused), sest väevõimuga pealetulemised on rahvaste elus haruldasemad nähted, kui meie seda arvame. Kõigepealt sagedase nähtena on see, et rahvad langevad oma sisemises nõrkusetundes kokku, nagu äsja või poole aasta eest nägime ja võisime tähele panna mujal. See on, mille eest peame

kõik hoiduma ja mille eest noored peavad hoolitsema, et rahva võimu- ja kaitsetunne ei langeks. See on, milleni Noorsoo Ühendus ja kõik teised noorte ühendused 20 aasta jooksul peaksid olema jõudnud oma liikmetesse süvendada iseseisva mehe ja iseseisva naise tundeid. Ja seepärast ma täna tahaksin sellest kõnelda. Iseasi veel on meie vanemate ridades vähem osa, kes on kõiksugu võimuvahendeid ja nende tõusmist ja langemist näinud ja kaasa elanud, vanemad, kes oma möödunud eluaastail on mõndagi näinud, kuidas suured on langenud ja väikesed on tõusnud või ümberpöörduvalt, kuidas nad on võinud näha, et üksikud väikesed on langenud ja suurtele on lisa tulnud. Meie vanemad on seda tähele pannud ja kes ilmas on palju näinud, sel tõuseb sageli skeptise- või kahtlusetunne. Aga noored, kes on sündinud ja kasvanud Eesti iseseisvuse ajal ja kes on vastu võtnud meie iseseisvust ja ajalugu kõiges ta puhtuses, mida need anda võivad, ja on vastu võtnud kõigis sihtides, mis tulevikus meie rahvale tema iseseisvus anda võib, — nende hing on kõva ja tugev. Kui täna meelde tuletan kõike seda, siis seepärast, et neil heitluse aastail, mis praegu rahvusvahelises elus käimas, teil lasub suur ülesanne, hoolitseda selle eest, et meie rahva read oleksid kõvad, et kõik kahtlejad, kes kahtlusetunnet oma rinnas kannavad, oleksid väljas meie ridades! (Tormilised kiiduavaldused). Sest rahvast tema ridades kannab kangus, tugevus, iseteadvus, sisemine jõud, mis teeb nõrgast tugeva. Ärgem unustagem seda ilalgi! Ja siis on päris kindel, et püsime, et meie tegevus, meie elu ja igavik võtab kasvu! (Kauakestvad kiiduavaldused). Ja see ei saagi teisiti olla, sest meie teame, mis on pandud meie laulu ridadesse, millised tunded sinna on valatud, — mulle öeldi, et teie armastatud koor laulab kohe peale minu sõnavõttu laulu Vettik'u viisil ja Univer'i sõnadega: „Su põhjamaa päikese kullast...“ Lauldes seda viisi kõvendame endis aga tänapäeva eri-ülesandeid ja annaks meie kõrgem Looja, meie Eesti Jumal selleks teile jõudu ja kindlust. (Kauakestvad kiiduavaldused).

Traditsioonidest ja stiilist kodukaunistamises

Igale ülalt tulnud algatusele suhtub eesti inimene tavaliselt teatava jahedusega. Eriti kui see pole ilmselt tululoov. Võtab seepärast aega enne kui uus mõte idaneb ja uus üritus muutub üldiseks traditsiooniks.

Praegu käimasolev kodukaunistamise aktsiooni vajab kõikide rahvakihtide rakendamist ja kaasatulemist. Seda tuleks teostada meie tõule omase visaduse ja järjekindlusega. Kodukaunistamine pole ainult pöösaste istutamine ja ehituste värvimine. Aktsiooni tuleb avardada, siia stiiliühtlust leida. Peaks olema kasuks asjale kui ÜENU noored uue kodukaunistamise võistluse eel peatuksid mõnede kodukaunistamise probleemi puudutavate küsimuste juures.

2.

Kodukaunistamise aktsiooni keskuseks ja kõige olulisemaks kodukaunistamiseks on õieti kodu, elamu, ehitus, mida ja mille ümbrust kaunistame. Sama tähtis on ka selle ehituse või ehituste asetus. Siin on minevikus palju patustatud. Praegugi ehitatakse maal võrdlemisi palju, kuid kindlate põhimõteteta. Kui meie teistel kultuurialadel oleme teataval määral pidanud sidet minevikuga ning loonud vastavaid traditsioone, siis maaehtuste alal puudub meil stiililine selgus.

Üldiselt ilmestab maad praegu „linna“ järeleaimamine ja ka „linna moodi“ ehitamine. Senised maaehtused olla liiga lihtsad, ajast maha jäänud. Linn ise aga annab kehva eeskujuga. Suuremas osas on meie järeleaimatavad linnaehtused, nagu meie arhitektid neid nimetavad, agulite ja alevite kurvad puukastid. Nad on omalt poolt endise vene aja odava, halva ja inetu altkäemaksudega vesistatud ehituskunsti kohmakas matkimine, mille tüüpilisiks esindajaiks on meie veneaegsed jaamahooned raudteede veerel.

Uutel maaehtustel puudub traditsioon. Oleme jõudnud täieliku stiilipuuduseni ja peaksimise senisest enam kaaluma maaehtuste tüpologia küsimusi. Iga talumees ehitab praegu nagu ta heaks arvab aimates järele agulite stiili ja „villade“ vorme ning mõni jõukam katsetab isegi paleofassaadiga taluehituses. Enamikus aga ilutseb inetu ja odav alevikasti stiil, mis eriti kuidagi ei taha sobida talu kõrvalehitistega.

Iga ehitusstiil peab vastama oma maa vajadustele ja omapärale. Kui itaallane ehitusest otsib varju kuumusele ja päikesele, siis peavad meie ehitused meid varjama eeskätt külma, niiskuse, tuulte, tuiskude ja vihma eest. Selles mõttes on Eestis sajandite jooksul väljakujunenud talutüüp oma jõulise puuarhitektuuriga, roogkatuse, olviaukude ja harjalattidega täiesti oma aja ümbrusega kokkusulanud. Tal on otstarbekohasust, stiili ning ta on ka kodukaunistamise seisukohast talu kõrvalehitistega sobivam ning käsitatavam.

On kahju et meie põllutöökoja ehitustalitused, arhitektid ja ametasutused seni pole leiutanud sellist eesti talu elamu ehitustüüpi ja ehituskompleksi, mis kõigiti oleks

Kauni kodu kurioosum — paleestiili jäljendav taluehitus!

Eeskujuks tohiks olla Hollola vallamaja Soomest — stiilne puuehitus.

Kitsas taluõu Baierist — Saksamaal.

otstarbekohane, nägus ning kasutaks ka ühtlasi meie oma põliseid arhitektuurilisi vorme ja elemente. Alles niisugune kooskõlastatud ehitustüüp paneks õige aluse edasisele kodukaunistamisele. Olen niisuguse põhjamaadele omase ehitusstiili matkimist ja arendamist suure naudinguga märkinud rootsi, norra ja soome maehitistes, mis mõjuvad mitte ainult värvi, vaid ka vormiga. Sellest suurepärasse vormi viidud talutüübid on seal mindud edasi ning selles stiilis ehitatud ka vallamaju, koolimaju, postimaju ning muid avalikke ehitusi, mis suurepäraselt sobivad maastikuga ja ümbrusega.

Præguses olukorras ei aita meil aga mõnelegi ehitusele ta värvimine ega ümbruse õitsvaks lilleaiaks muutmine — ehitus oma vormide ja asetuse poolest on selleks liiga saamatu ja sobimatu. Ja mõne aasta eest väljakuulutatud uute vallamajade võistlustulemused meenutasid ennekõike senist mõisa härrastemaja tüüpi.

3.

Ka hoonete värvimise traditsioonides valitseb senini mõnel alal selgusetus. Kui Rootsis, kus ka väga palju teostatakse hoonete värvimisi, hoolega tehakse vahet elumajade ja kõrvalhoonete vahel, siis meil see vahetegemine tavalisest puudub. Seal on rootsipunane tavaliselt värviks kõrvalhoonetele. Elumaja eraldatakse kõrvalhoonete komplektist tavaliselt rõõmsamate heledatooniliste värvidega ning juba kaugel võime majadegrupist eraldada elumaju. Meil seda vahetegemist pole seni selgelt läbiviidud.

Esteetiliselt halvasti mõjub ka kui kogu ehitus katusest aluseni võõbatakse ühtlaselt. Silmale mõjub see väga ebarahuldavalt. Seda stiilipuudust esitavad siiski ka ametasutused. Pärnust Tallinna sõites märkame teeveteral uusi jaamahooned, mis katusest aluskivideni kaetud ühtlase rootsipunasega. Või vaadatu Keila vallamaja, mille katus ja seinad ühtlaselt võõbatud mudahalliks nii et eemalt vaadates kuidagi ei oska näha kus lõpeb katus ja kust algab sein. Värvimine olevat mõeldud selleks, et vedurisuits ei pääseks määrima ehitust. Kui aga kogu Keila vallamaja eeskujul muutuks mudahalliks, siis võiksime kujutleda, kuidas see mõjuks kodukaunistamisele.

4.

Teatavat stiilipuudust põeme ka meie elumute sisustuses ja sisearhitektuuris. Oleks loomulik, et ehituse plaanivalmistaja ja arhitekt ühtlasi projekteeriks ka hoonete sisustuse, millist võtet palju tarvitatakse jõukamates põhjariikides. See võimaldaks stiilühtlust ja terviklust. Oleks vajalik et meie kodukaunistamine ja kodukäsitöö ka selles suunas leiaks edasiarendamist ja viimistlemist. Kui aga ehitus sammub oma rada, sisustus on kribu-krabu või teise suunaline, siis pole see veel täielik kodukaunistus. Eesti iseloom nõuab mitte ainult ilusat fassaadi, vaid ka sellekohast sisu ja põhjalikkust.

5.

Ei saa mööda ka stiilipuudusest meie koduõue ja koduümbruse korraldamises. Pean tunnustama et väga paljud talud maal on saa-

vutanud väga lihtsate ja odavate abinõudega häid tulemusi ja ilusa õue*) Teised sellevastu on kulutanud ja vaeva näinud palju kuid tulemused on siiski ebarahuldavad. Juba sellega, kui lojused pihast (õuest) eemale hoitakse ja siin piinlikku puhtust peetakse, on saavutatud palju. Tuleb mõelda õue ja ümbruse ühtlasele ilule. Kui majaümbruse üks osa omab korrastatud lilleaia, teises aga hulguvad loomad, lokkab umbrohi, vedelevad masinad ja rehepeksu jäänused, siis on õue ühtlus ja ilu juba riiatud.

Kuid kogu ümbruse korraldamine on ka stiililine küsimus. Tuleb igakord kaaluda kui-võrd need „villa“ või härrastemaja stiilile sobivad kunstlikud murud, püगतud tarad, lilleaiad, ilupõõsad, liivatatud kõnniteed on kõneall olevale talule või elamule stiilikohased ja jõukohased. Niisugused kunstlikud murud, põõsastarad, lilleaiad ja väänkasvud nõuavad alalist niitmist, pügamist, rohitsemist, rehitsemist ja korrashoidmist muidu mõjuvad nad kodukaunistamise mõttele hoopis vastupidiselt. Kas suudetakse seda teha pidevalt ja püsivalt?

Edasi nõuab selline iluõue elumaja ümber ka teatavat puhtust, korda ja stiili karjaoes ja mujal koduümbruses ning isegi alalist vikati tarvitamist aiaümbrustes, teeveteral ja põllupeenardel. Muidu oleks kodukaunistamine sedasama, mis pühapäeva krae tööriietuse juures. Kodukaunistamine poleks järjekindel ega terviklik, tal puuduks stiilühtlus. Parem oleks sel puhul vast läbi ajada lihtsama kuid jõukohase stiiliga, mida suudetakse teostada pidevalt ja järjekindlalt. Mõndagi saavutatakse ka hää puhtuse ja korraga senisel loomulikul õuemurul, mis päalegi annab paremaid võimalusi pikutamiseks ja päivitamiseks jõudemomentidel.

Tundub isegi, et liigne põõsastamine, murutamine ja lilletamine nagu igakord ei liitaks meie põhjamaise karguse ja lihtsusega, kus looduslik lille ja õiteilu tagasihoidlikum, kui Vahemere maadel, kust vast arenenudki meie „villade“ ja kunstlikkude murude stiil. Ka ei sobi liigne kunstaja stiil igakord meie taluehituse lihtsa olemuse ja tagasihoidlikkusega. Võib olla tähendaks mõni okaspuu salu, mis pealegi ka talvel on roheline, meie talule enam, kui see lühiajaline õiteilu, mida tuleb korraldada pealegi kibedal tööajal.

Neid mõtteid lõpetades juhiksin lugupeetud lugejate tähelepanu Eerik Laiu väitele: „Eestil on eeldusi kõigil vaimu, teaduse, kunsti, spordi, rahvahariduse ja rahvakultuuri alul saada Ida-Balti juhtivaks kultuurmaaks ning juba muistne ning möödunud vabadussõda annavad meile moraalse prioriteedi teiste Balti rahvaste hulgas.“

Kui see nii on, siis teostame ka kodukaunistamist meie tõule omase visaduse ja põhjalikkusega, tuues siia terviklust, stiili ja traditsiooni.

A. Meikop

*) Meie taluõue avarus annab siin väga suuri võimalusi ja ei saa näiteks Lõuna-Saksa tavalist kitsast taluõuet, sõnikuhunikutega selle keskel, kuidagi võrrelda meie võimalustega.

RAHVARÕIVASTE MATERJALIST

Rahvarõivaste valmistamine on hoogsam jällegi enne suviseid spordipidustusi. Nõudmine rahvarõivaste valmistamise õpetajate-instruktorite järgi on elav ühinguis, kus liikmed ise omale rahvarõivaid valmistavad. Samuti on vastavais töökodades sellelaadilisi tellimisi palju.

Ja olgugi, et õigest ja esinduslikust rahvarõiva valmistamisest on kõneldud ja kirjutatud palju, on siiski arusaamatusi, eriti töökodades, kus tellijad esitavad väga erinevaid nõudeid. Küll tahetakse „tasalülitada“ meie rahvarõiva moodi ja joont Pariisi moe järgi, küll tuleb sõida materjalide valikul. Linast õilsat lõuendit ei peeta ikka veel küllalt kauniks särge, põlle, liniku valmistamiseks, ikka nõutakse siidi. Nimetatakse seda siis rahvariide „arendamiseks ja õilistamiseks“.

Kuid missugusel siidil saame edasianda õieti neid kauneid meie rahvuslikele linastele särkidele omaseid toredaid krookeid, tikandeid, eriti pilusid? Kuidas sobivad meie ilusad linased niplispitsid siidsele pluusile? Või kuidas säilib Sefu särge punane telgedelkootud kirja omapära siidile tikvides. Ei ole õige kui rakendame oma ilusa ja omapärase rahvariide Lääne-Euroopa moepildi järgi.

Rahva väärtuse mõõdupuuks on esijoones tema kultuuri väärtused ja nende omapära ja meie kui pisirahvas ei või ühtki hääd küünalt vaka alla jätta, vaid peame esile tooma pisimagi ehtsa ja omapärase.

Rahvarõivaski on osa sellest meie omapärase kultuuri talastikust, millele nüüdiestlane võib rahuldustundega tueda.

Ja miks põlata siis esivanemate linast ja villast? Need materjalid sobisid selles kliimas eestlase töölaadiga ja elustiiliga. Ja imet küll! Parima tahtmise juures me vaevalt saame nüüd nii hääd linast särgeriit nii peent, nii läikivat ja langevat kui muuseumi parematel eksemplaridel; või seelikut villasest lõngast, mis vananedes sama ilusaks jääks. Vaadeldgem paljude kooride ja seltside rahvarõivaid. Materjal jätab soovida. Lõng on tuhm, ilutu juba uuel, värvidelt soovida jättev ja ebaühtlane moelt, kuna tihti valmistatakse veel liig kitsaid seelikuid, mis ei vasta rahvarõiva stiilile. Kuid nendegi valmistamiseks on pühendatud palju hääd tahtmist ja hulk raha, ent tagajärg ei rahulda.

Need, kes tegelevad rahvarõivaste valmistamisega ja on uurinud seda muuseumis, teavad, kui raske on teha samaväärset ja parematki; pole kerge tabada neid toredaid harmoonseid värve, saavutada sobivat paksust seelikule, et see omaks hääd langust. Alles tehes märkad kui kõrgele oli arenenud juba riidmaterjali valmistamine.

Hoopis iseasi on tänapäeva moerõivaste soveldamine rahvapäraste kirjadega, lõigete, värvikombinatsioonidega. Annab hea maitse ja tehnika juures hääd tagajärgi. See-sugust moeloomist viljeldakse suure eduga praegu näiteks Ungaris, Lätis, Leedus, Poo-

las jne. Meil oleme näinud sel alal huvitavaid tulemusi naiskutsekoolidelt. Kuid need pole rahvarõivad.

Õige rahvarõivas peab olema originaalile lähedane nii materjalilt, koelt, värvilt kui lõikelt, kuid mitte meelega primitiivitsev: ei püüa imiteerida originaali vigu ja puudusi, tarvitab korralikku lõiget, hääd ja peent materjali.

Hea rahvarõiva materjali hankimises seisabki raskus. Rahvarie on naturaalmajanduse tooteid, s. t. käsitsi valmistatud: käsitsi kedoratud lõngast, käsitsi kootud ja õmmeldud.

Vaadeldes muuseumis särkide, käiste, põlled, linikute riideid, näeme, et need on parimate juures õige peened labased linased, sentimeetril 18—20—22 lõnga. Sääljures on lõng ümar, terve, tasane ja läikiv. See-sugust lõnga saab ainult käsitsi kedrates. Praegu toodavad meie kodumaised vabrikud nr. 30¹/₁, 40¹/₁, 50¹/₁, 60¹/₁ linaseid lõngu ja nende hulgas on, nagu Pärnu Linatööstuse omad, õige häid tulemusi. Kuid üldiselt pole saavutanud meie vabriku lõngad hääd käsitsi kedoratud lõnga taset, kuna masin purustab teataval määral materjali kiu. Sellepärast uuesti ausse vöök ja käsitsi kedoratud lõng! Parim linane lõng rahvuslikele särkidele ja peenim niit pitsideks tuleks hoolega käsitsi kedrata.

Otsigem üles maal hääd ketrajad, õppigem neilt õilis kunst (ja valmistagem parimad lõngad ise). Muidugi peab suur enamik lep-pima vabriku lõngast käsitsi kootud linase riidega. Müügil olev vabrikuriie on puine ja paks, ei sobi rahvariide valmistamiseks.

Häaks käsitsi kootud linaseks pluusiriideks soovitan võtta esmajärgu linast lõnga nr. 40/IX, kolmveerand pleegitatult. Pleegitamata lõng on kududes hapram, pealegi hiljem riit pleegitades see ei tule nii ilus. Sellele lõngale sobiv suga on nr. 100/2 s. o. 20 lõime-lõnga sentimeetril, tihedus koelt olgu sama.

Läänemaa naised rahvarõivais

30 sm laiusele riidele kulub ühele meetrile lõnga 120—130 gr. Lõnga kilo maksab kr. 8.—järelikul keskmine pluusiriie 2,5 m ise kududes maksab kr. 3.60.

Meeste särkide valmistamiseks sobib nr. 30/IX kolmveerand pleegitatud lõng. Suga sama s. o. 100/2. Riie tuleb veidi jämedam ja tihedam.

Samuti peab hoolega valima seelikuile, kampsuneile, vattidele villast materjali. Imetleme muuseumis seelikute materjali. Need on koerips tehnikal, linase ühe-kordse lõimega, jämedustes nr. 10—20, tihedusega sentimeetril 5—6—7 lõnga. Villane kudelõng nr. 6—8—10—12 omab ilusa läike ja on ometi kedratud meie harilikust kodumaa lamba villast. Ostes aga nüüd vabrikust meie kodumaalamba villast valmistatud lõnga, saame tihti tuhmi, karvase ja hiljem seelikus ilmetuna näiva lõnga.

Muidugi on peamiseks põhjuseks see, et ketramiseks ei kasutata õieti villa. Vanasti valmistati rahvarõiva materjal hoolega liigitatud parimaist villaku osist, s. o. selja villast. Meie vabrikud valmistavad lõnga sorteerimata villast, sest maalt segamini-aetult ostetud villaku sorteerimine on liig kallis.

Vanad eestlased aga teadsid, et niidetud villa ei tohi pesta, kuna see kaotab oma läike. Vill pesti 1—2 nädalat enne niitmist lamba seljas. Seda peaks arvestama meie lambakasvatajad ja villa villakuna vabrikusse viima, kus seda siis õieti saab sorteerida ja ka paremaid lõnga-liike valmistada.

Käsitsi kedrates villast lõnga, peab see-sugust villa ettevalmistamist meelespidama, muidu pole hääd tagajärge loota. Vabrikust ostes aga valitagu parim lõng.

Valmis seelik peaks olema hästi lai, ole-nevalt muidugi maakoha seeliku moest, kuid üldiselt mitte alla 3 meetri, eriti peaks seda meeles pidama rahvuslike tantsude tantsijad.

Seeliku lõngade värvimisele pööratagu eriline tähelepanu, kuna need alles seelikule ilme annavad.

Eesti rahvuslike seelikute ilusad värvid on välismailgi kuulsad. Harmoonse kooskõla saavutamiseks ärge olgu ükski vaev suur. Häid juhiseid seelikute valmistamisest ja triibustikest saab E.R.M. raamatust „Eesti Rahvarõivad“ ja „Taluperenaise“ üksiknumbreist ja E.R.M. muuseumist.

Meesterõivad, vatid ja püksid on enamasti 4. niiega tasapindsed toimsed, vastavalt maakoha rõivamoole kas lamba mustast (noore lamba vill) lamba pruunist (vanem ja pruuniks pleekinud vill) loomulikust helehallist või potisisisest täisvillast materjalist. Lõimeks ja koeks keskmises jämeduses villane lõng nr. 6—8. Suga 50/2, peenema puhul 60/2. Materjali kulu keskmiselt 400—500 gr meetrile. Valmisriie on tugevasti vanutatud.

Ülaltoodu puudutab peamiselt rahvariide materjale, kuna selles osas on eriti palju eriarvamusi. Vabrikud on müügile lasknud isegi puuvillast valmistatud rahvariide kangaid, kuid see materjal pole meie rahvarõivale omane ega kohane.

Rahvarõivas tulgu meil hulgaliselt tarvitusele pidurõivana, kuid see olgu esijoones ilus, esmajärgulisest kodumaa materjalist, maitsekais värves, hästi õmmeldud, esivanemate pärandile võrduv või isegi kõrgem, ei ialgi selle halb vari.

E. Orase

PIIMAÜHISUSTE KESKLIIT

„VÕIEKSPORT“

TALLINN, S. KARJA 23 • POSTKAST 113

Kuidas läheneda noorsooküsimusele?*)

Järgneva arutelu ülesandeks on selgitada peamiselt seniseid katseid anda noorsooküsimusele mingit vormi ja positsiooni ja näidata seniste tulemuste vildakluse olenevust väärtashtekohast.

Esmajoones huvitab kõiki muidugi see, mida üldse tuleb mõista noorsooküsimuse all. Selle sõna mainimise puhul meenub lugejale võib-olla rida küsimusi organiseerimisest, kooli- ja hariduselukorraldusest, kehalisest kasvatusest jne., mida kõike aga vaevalt võib pidada mingiks ühtlase koordineerimise kogupildiks.

Peame lähtuma küsimusest: millise osa täidab noorsugu ise meie eluavalduste proportsioones? Ent mida tuleb siis pidada mõisteldasa samaväärseiks, mida alluvaiks ja mida alistavaiks eluavaldusteks, küsime nüüd, sest ainult selge pilk kogu eluavalduste struktuuri näitab meile üksiku osise õige positsiooni.

Järgnev arutelu on valinud seesuguseks struktuuriks kolmikjaotuse: 1. vaimne elu, 2. ühiskondlik organisatsioon, 3. majanduslik süsteem. Nende kolme vahel on kerge ära jagada peagu kõik eluavaldused, olenevalt sellest, kas nende iseloomustavaks momendiks on vastavalt loomine, haldamine või elusäilitamine.

Viimatimainitud kolmest momendist selgub ka elu sisu; mõte, millele lõplikult peab suunduma iga eluavaldus. Kahtlemata on selleks loomine (resp. vaimne elu), kas või juba sellepärast, et nii ühiskondlikud kui ka majanduslikud eluavaldused moodustavad oma sisemises organisatsioonis lõpliku, endasõulguva ülesande. On ju iga majanduslik või ühiskondlik vorm loodud või tekkinud inimesest sõltuvalt, p ä ä l e seda, kui inimese vajadused on midagi nõudnud. Vaimsed vormid on tekkinud koos inimesega, on õieti inimene ise, sest raske on ajaliselt lahutada inimese arengust vaimset endaavaldust — need on identsed, kuna aga ühiskondliku või majandusliku kujundi tekkimisel käib inimese, s. o. vaimu arenemine eel.

Seega on nimetat kolmest momendist milal tahes piiramata ainult loomine, vaimne elu; teised on igal antud momendil piiratud juba teostatasesse, ega või olla eesmärgiks, kuna inimese eesmärk võib olla ainult dunaamiline üha edasi tiivistav väärtus. Ühiskonnakord ja majanduslik süsteem asetuvad siin oma loomupärasesse a b i n õ u s e i s u n d i s s e.

Selline eluavalduste kokkuvõtt on praegu üha levimas; eriti kogu maailma intelligentsi loovate vaimude ja ajajärgu tõeliste vaimsete juhtide ning kriitikute (ka demokraatlikes!) ringkonnis. Ja paljudes riikides teostuvad selle eesmärgiga kokkukõlastet ideaalid üha tõhusamalt ja olulisemalt, mis tõestab sellise elukäsituse elujõulisuse (näit. Skandinaavias). Paljudes riikides on ta aga „tõsieluliseks utopiaks“, kus millegipärast rõhutatakse liigselt rahva ebaküpsust ja mingsuguste kahtlaseväärtuseliste „üleminekuaja“ reformide vajadust. Ometi aktsepteeritakse ta siiski kõikjal, kus kriitilist vaimu veel just otseselt ega programmiliselt ei hävitata, ja võetakse omaks, olgu siis järeldustega kuidas on.

Vastupidise kujuka näite pakuvad aga muidugi ametliku diktatuuri maad, kus kord ühiskondlik vorm, riik, kord majanduslik vorm, materiaalne rahuldatus on tehtud seaduslikuks lõppeesmärgiks, või eradiktatuuri maad, kus siht on asetet majanduslikku vormi, kapitali. Kõikjal tehakse praktiliselt olematuks isikuvabaduse põhimõte.

Mainit vastandäidetel on aga teoreetiliseks puuduseks see, et nad, olles järjekindlad, on määratud enesesse hukkuma; mitte aga hukkudes peavad nad olema ebajärjekindlad ja laenama oma vastasteooriaalt.

Kahtlemata on siis küpsele, mõtlemisvõimelisele isikule mõistusepärasem, et valitaks juba kohe vastuoludeta süsteem. Seda tunnustades oleks aruka ühiskonnaliikme kohustes ja huvides — orienteeruda eelpoolesitet kontseptsiooni suunas.

Sellest nähtub, et uus elukontseptsioon tõstab vaieldamatult esile vaba arenemisvõimelise indiviidi, mistahes muu korralduse ees, inimsusidee mistahes muu idee ees, vaimsed võimed mistahes muude võimete ees jne.

Need on ju väärtused, mida igavesti ja alati on lõppude lõpuks hinnatud kõige enam, hoolimata mistahes muist vahepeälseist sammest ja momendi tõekspidamisist.

Nüüd on nad vaja lõpuks kilbile tõsta, seaduslikuks ja eesmärgiliseks teha, neist teadlikuks saada. See on ühe liigse vastuolu kaotamine konventsionaalseis tõekspidamisist.

Noorsugu üle terve maailma on kõikjal, kus ta vaba arenemist on peetud pühaks ja

*) Avaldame mõttevahetuse korras.

Toimetuse.

kriitikavõimet on soodustatud kui toeka kodaniku tähtsaimat eeldust — kõikjal jõudnud sellele äratundmisele. Meie, eesti noorus, oleme teataval määral ette jõudnud kogu maailma tõusvast noorusest: meie noorsoo on vabalt, iseenesest kujunenud juba loomisvõimelisi seltskondi, mille liikmed tegelikult ja sihiteadlikult vormivad neid küsimusi ja ideesid ja püüavad neid noorsoos, s. o. endi seas publitseerida. See tähendab aga teatavat noorsoo iseseisvust.

Seega oleme jõudnud noorsooküsimuseni tagasi.

Kujutelles ühiskonda, mille liikmed ühetaoliselt oleksid veendunud leitud vaimsete, sotsiaalsete ja majanduslike väärtuste vahekorris ja taotleksid eranditult otsest vaimset arengut ilma riigi või raha hüperkultuseta — küsiksime, kas noorusel oleks sellises ühiskonnas üldse mingit erisugust seisukohta. Kas pole noored samasugused ühiskonnaliikmed kui kõik teised, erinevad ainult oma ealt. Sest noorsugu sellises ühiskonnas oleks ju õieti seda ühiskonda ja elukäsitust iseloomustav, selle ühiskonna ideaale keskendav ühiskonnaliikmete kogum: on ju noorsugu kõige esimesena kutsutud viljelema vaimukultuuri, kuigi esialgu omandava, õppiva laadiga, siis ikkagi tagamõttega, et selle kaudu süveneb vaimne hoiak ja tekib loomingu algus; ja teisest küljest — noorsoost on puhttehniliselt kaugel ühiskondlik ja majanduslik ala.

Tõsi! Näeme, tulevikühiskond on õieti noorteühiskond: vaimukultuuri põlgajaid võiks esineda sääl vaid ajast-arust mahajäänute seas, seega vanade hulgas. Võiks tekkida võib-olla vanadeküsimus: mida teha nende uunikumidega?!

Kust tekib siis see erilaadne noorsooküsimus, millega nii palju tuleb tegelda?

Kahtlemata tekib ta sellest, et tänapäeva ühiskonnas noorusele siiski omistatakse erisugust seisukohta, nii erisugust, et vahekorrad noorte ja teiste (seega vanade) vahel avalikult kuulutatakse problemaatiliseks (NB! Noorsooküsimus!). (Kõigepäält: see tõik on liigne tõestus niigi päevselgele asjaolule, et tänapäevaühiskond kuidagi pole ideaalne, et nii või teisiti tuleb suunata jõude orienteerumiseks uue parema elukäsituse poole!)

Kui osa ühiskonnast on asetet teiste suhtes erinevasse seisundisse ja sellest nähtusest kujuneb probleem, mis raskusi teeb nii asetetuile kui asetajaile, siis oleneb see ainult ühest põhjustest. See on: eriasendiliste sisemisest kalduvusist ja nõudeist olenev huvideliin ei

kattu nõuetega, mis asetajad seavad üles eriseisundile.

Seega noorsooküsimus tähendab teatava ebanormaalse olukorra lahenduspiüüdeid. Kes ikka väidab noorsooküsimust seisnevat kõigiti normaalses harimis- ja kasvatamistaktika edustamises, peab eitama eelmist lõiget, s. o. tegelikus elus: vastastikuse mõistmatuse (kui mitte ütelda — vaenu) noorte ja vanade, s. o. kasvatajate vahel tituleerima normaalseks. Seda aga noored vähemalt ei tee!

Oleks aga raske ja pahatahtlik süüdistus, kui oletada, et vanade arvates see siiski on normaalne. Sama raske ja uskumatu on aga teisest küljest oletus, et praeguse noorsoo ja vanema generatsiooni vahel valitseb täieline teineteise mõistmine ja rahulik koostöö, nagu see üksmeele vaimus oleks mõeldav.

Ainuke järeldus vastastikuse mõistmatuse, s. o. kogu olukorra ebanormaalsuse kohta näib olevat, et selle põhjusel peituvad mingis eriskummalises mõtteviisis, mis laseb vanadel ühel ja samal momendil väita kaht vastandmõtet: 1. vanad suhtuvad tänapäeval noortesse puhta kasvatus- ja haridustöö nimel, kusjuures nende suhtumuse argumendiks on meie ühiskonna parem tulevik; 2. mõistmatus noorte ja vanade vahel on ebanormaalne, seega taunitav.

Sest mäletatavasti tähendas vanade suhtumus toda noorsoo erilist asendit, millele oli seatud teatav rida nõudeid. Meil jäi esialgu eritlemata, kuidas vastavad neile nõudeile noorsoo sisemised omadused, kalduvused ja loomulikud tarvidused.

Igas noores on elav vajadus teadmiste ja kogemuste järele. Selle vajaduse loomulikkus ilmneb juba esimesil eluaastail. Ka hiljem avaldab noor kogu kujunemisaja (ja õnnelikul puhul — kogu elu) huvi teda rikastavate „õpin“-clamuste vastu. Ainult selle vaheta, et puhtobjektiivsete (teaduslike) teadmiste omandamise ind tavalisti on tunduvalt väiksem nn. elukogemuste hankimise hoolest.

See on mõistetav, sest noor tajub varsti, et objektiivsete teadmiste hulk on alati käepärast üldsusele kättesaadavais teadmistekogudes igalt alalt.

Ent subjektiivsed elukogemused pole teaduse, vaid eetika alalt. Siin on tegemist väärtusnormidega, mille omandamine on eranditult isikliku veendumuse küsimus. Ei pruugi alati konkreetseid juhtumeid ise läbi elada, et tunnetada siiski ühe või teise väärtuse normatiivsuse kehtivust enda juures, sest ka noor evib mõtlemisvõimet. Selle abil on teostatav spekulatiivne veendumine, ülesande ettelahendus ilma igakordse katse ja eksituseta.

Riigi Kunsttööstuskool

See olukord vajab aga täielist mõistmist, üksikjuhtumisse süvenemist, selle subjektiivsuse tunnustamist. Sellele risti vastu käib vanema generatsiooni nõue: hulk juba olemasolevaid nn. äraproovitud kogemusi võetagu vastuvaidlemata omaks!

Nagu nähtus, oli see psühholoogiliselt võimatu. Loomulikult tekib noores sellise ennatliku „pead“-käsu puhul konflikt enda ja vanemaga, pääleegi kui tõe äraproovituse kriteerium on noore arvates vaieldav. Sellega on kõik tehtud, et soodus algus panna reale vastastikku arusaadamatulele aktidele.

Selliste põhikonfliktide tähtsus on alati niivõrd suur, et varjamatu mõttevahetus noore ja vana vahel oleks hädavajaline. Selle hoiab vana ära eelarvamusega „targutamise“ suhtes, ent tihti hoopis raskemate, noorele saatuslikuks saada võivate omaduskompleksidega. Jälle on ainus tee koos vanaga väärtuses veendumiseks noorele suletud.

Seega on vana sulgunud teatavasse pantserisse, mille läbistamine noorele on põhimõtteliselt võimatuks tehtud. Ent õnnetuseks sulle sama pantser kõik läbikäiguteed samuti vanale — ja suhtumus hariduse ja parema tuleviku nimel on muutunud vastastikuse mõistmise taunimiseks.

Kui aga vanem generatsioon kurdab vahe-

kordade selgusetust noortega, noorte ja vanade vahelise vaenu paratamatust tihti ise tunnustab, siis see on raske atestatsiooni kirjutamine enesele.

Ent noorus võib siiski teataval määral rõõmustuda, et tema see esimene atesteerija ei pruugi olla, sest vaevalt ustaks jällegi noorte tunnetust. Kui see tunnetus on aga mõlemal poolel toimunud, siis on ainus loogiline samm senine noorsooprobleem ümber nimetada vanema generatsiooni probleemiks — nii palju, kui asjas on ebanormaalsuste kõrvaldamist.

Ja noorsoosse endasse puutuvale osale, noorsoo positsioonile ühiskonnas, mille proportsioonid hetkel veel siiski ei vasta tuleviku ühiskonna omadele — sellele tuleb läheneda juba lähtudes tunnetatud väärtussüsteemist.

See tähendab: kui lähimaks üldise arenemise eesmärgiks on elu vaimustamine, loova vaimukultuuri ausse tõstmine, siis noorsoo huvides on, et ta end uues atmosfääris tunneks loomulikult ja koduselt. Lühidalt: noorsoo lahendada on vaimuläheduse ja eluläheduse vastuolude probleem, s. o. nad ühendada.

Selleks on määrava tähtsusega noorsoo tõeline isetegevus, eriti vaimne. Ja viimast tuleb hinnata ainult parema tuleviku seisukohalt!

Umar Mikiver

Mõtisklusi

5.

Inimese mina on isiksuse tuum, — on see ainuomadus, mis meid üksteisest eraldab ja inimest muust loodusest teravalt lahutab. Mina kaldumine, tahtlikult või tahtmata, ükskõik kuhu poole, — sellejärele, missugune on kaldumise suurus — tingib inimese tunnetuse ja mõtlemise, s. t. loob maailmavaate, elumõtte.

Üldiselt kujuneb maailmavaade vastavalt ajavamule, mis mõjub magnetina arenematule isiksusele.

6.

Moodne tänapäev ratsionaliseeritud eluga on tehas, mis produtseerib k a s u. Ja tehniseeritud mõtlemine kuulutab selle ülimaldaks väärtuseks, ütleb Valmar Adams. Hulk on mõõduandev, üksik hääbub maailma makro-masina monotoonselt rütmilises liikumises. Saagiosav mõistus on trump. Hing on iganend jäänus ajast, mil elu oli veel müsteerium. — Imeväärselt lihtsalt saavutatakse ses naiivses mehaanilises virr-varris eneserahuldus, olemise mõtestus, ja see on mugav ära elamine.

Liig vähe nõuame elult! Veel vähemaga lepime! Väidame: elu on võitlus, kuid ainult üksikud võitlevad... auvalt.

7.

Eluvõitlus sügavamas tähenduses on teistsugune kui see, mis peeti kord Taaveti ja Koljati vahel; ka teistsugune kui see, mis heideldi poliitilisel areenil dr. Beneši ning Hitleri vahel. Elamine — see on t ö ö v ö i t l u s, mida väärtustab kvaliteet. Elu ise on suur tööpäev ja mitte pühapäev... Sest: inimene on mida peab ületama, ütleb Nietzsche.

8.

Ma armastan mõistust, kuid ma pole mitte ta fanaatik. Kui mõistuse jumalaks tõstame, hukutab ta meid ja sunnib isegi kuritegudele. Anatole France.

Kaasaegne mõistus omab täieliku tööriista konstruktsiooni, kaasaja loovmina on arengus maha jäänud. Saame

pildi: kääbus vehkleb hiiglasliku mõõgaga, mis ähvardab langeda kuhu juhtub: Ajamomendil: tohutu tehnilise täiusega Preisi sõjakirves vangub siiasinna Euroopas, peamiselt Briti maailmariigi huvide kohal. Viimane ise on kui hiiglane, kel käes kääbusrelv, millega võimatu lüüa, ehkki löögijõust pole puudust...

9.

Inimvaimu loomus on üleloomulik-kusele alistumist ihkav. Omataolisele on ta üleollapüüdev. See avaldub spontaanselt ja enamjaolt kahjutult. Muutub ta aga teravalt teadlikuks — häda siis inimesele inimese poolt!

Nõndasamuti kui inimesed vajavad ka rahvad jumalat; jumalat, kes pole inimlik, kuid kes oleks siiski vastuvõetav inimtunnetusele. — Millist sünteesi ihkav vaim! — Kahtleme kõigis ja kõiges... Kas leitakse jumalus, kes ei ärataks kahtlust!

10.

Elu põhiliselt on muutumatu. Elujõud on praegu samane, mis ta oli aastatuhandete eest. Muutunud on vaid selle rakendusviis. Terve areng on — vormi vaheldus. Arenguteooriat võime nimetada vormimuutumise-teooriaks.

Elementidest: ideest + jõust + ainetest liituv eluühik (olenedes nende vahekorrast) on mitmeastmeline. Neist eluühikuid koosnev elu avaldub lugematuis ja imeteldavais vormikombinatsioonides!

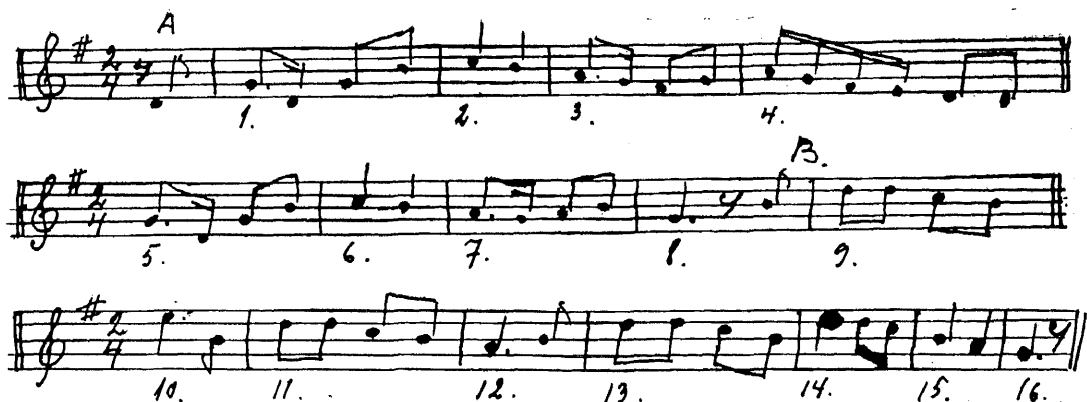
*

Idees peitub tahe, jõud on tahte teostaja aine läbi. Kõik kolm mõjustavad üksteist, kõigeenam mõjustab idee... Jõu ja aine allumine ideele on nende „sünniomadus“.

*

Energia, dünaamiline elutunnetus ja uhkus — need moodustavad inimese, kes jääb põhiliselt ikka samaks. Arukus on avaldumisvorm, mis on muutlik ja arendatav.

Meinart Jürna

Eesti rahvatants JUUDIPOLKA

Käesoleval aastal õnnestus mul saada andmeid Sadala vallas leiduvaist isikuist, kes oskavad „juudipolka“ või „juuditantsu“ tantsida. Paari õhtupoolikuga koos Eesti Mängude instr. August Hanson'iga kirjutasime selle 31. urbekuul 1939. a. üles seda kõige paremini teadjalt, 73-a. vana taluperemehelt Hindrek Tammet, Sadala külast, Jaagapi talust (Torma khlk.).

Viis on aga Natalie Rosinalt üleskirjutatud, 66 a. v., viulimeistri abikaasa; elab Laiuse khlk., Sadala v. Mõisamaa külas.

I voor.

A. 1—8. Tantsijad liiguvad vahetusammuga vastupäeva, poiss ees, neiu järel, sõrmega ähvardades: esmalt parema, siis vasaku käega. Poiss vaatab tagasi üle õla — esmalt üle parema, siis üle vasaku ja ütleb: ai-vai!

Alatakse vasaku jalaga.

Viimase takti lõpul jäävad seisma; enne seda aga pöördub poiss — ümber vasaku õla — näoga päripäeva: neiu poole.

B. Tantsijad seisavad vabalt ringjoonel vastakuti; neiu näoga ringis vastupäeva.

9. Tantsijad löövad käed vastu oma puusi, plaksutavad ees pikikäsi ja

10. löövad käed vastamisi kokku.

11—12. Nagu 9—10.

13. Nagu 9 ja

14. löövad esmalt paremad, siis vasakud käed vastamisi kokku.

15—16. Nagu 9—10.

II voor.

A. sama mis I voorul.

B. 9. Nagu I voorus 9.

10. Nagu I voorus 10, kuid samal hetkel teevad käärhüppe parema jalaga ette.

11. Nagu I voorus 9.

12. Nagu I voorus 10, kuid samal hetkel teevad käärhüppe vasaku jalaga ette.

13. Nagu I voorus 9.

14. Nagu I voorus 10, kusjuures käed jäävad kokku ja samal hetkel teevad käärhüppe parema ja kohe vasaku jalaga ette.

15—16. Nagu I voorus 9—10.

III voor.

A. sama mis I voorul.

B. 9. Nagu I vooru 9, siis

10. ummisjaluhüpe poolpöördega paremale poole: seljaga vastakuti.

11. Nagu I voorus 9, siis

12. ummisjaluhüpe poolpöördega paremale poole: nägudega vastakuti.

13. Nagu I voorus 9, siis

14. ummisjaluhüpe poolpöördega paremale: seljaga vastakuti ja kohe sama hüpe poolpöördega paremale poole: nägudega vastakuti.

15—16. Nagu I voorus 9—10.

IV voor.

A. sama mis I voorul.

B. „Ninatubaka nuusutamine“.

9. Nagu I voorus 9.

10. Poiss pakub parema käega „ninatubakat“: ulatab parema

käe ette, hoiab peopesa ülespoole. Neiu võtab parema käe näppudega poisi peopesalt „ninatubakat“ ja nuusutab.

11. Nagu I voorus 9.
12. Nagu sama vooru 10, ainult selle vahega, et nüüd pakub neiu „ninatubakat“ ja poiss võtab ja nuusutab.
13. Nagu I voorus 9.
14. Aevastavad kaks korda: aitšihh, aitšihh!, pöörates näoga esmalt paremale, siis vasakule poole.

15—16. Nagu I voorus 9—10.

V voor.

- A. sama mis I voorul.
- B. „Kõrvalops“.
9. Nagu I voorus 9.
10. Poiss paneb parema käe omale vasaku põse ette, neiu lööb parema käega poisi peopesale — „kõrvalops“.
11. Nagu I voorus 9.
12. Nagu sama vooru 10, ainult selle vahega, et nüüd paneb neiu käe põse ette ja poiss lööb „kõrvalopsu“.
13. Nagu I voorus 9.
14. Esimene taktipool nagu samas voorus 9 ja teine taktipool nagu 12.

15—16. Nagu I voorus 9—10.

VI voor.

- A. sama mis I voorul.
- B. „Kaelustamine“.
9. Nagu I voorus 9.
10. Paarilised sülelevad risti: asetavad vasaku käe üle teise parema õla, parema käe teise kaenla alt; seejuures astuvad parema jalaga ühe kõnnisammu ette.
11. Nagu I voorus 9.
12. Nagu samas voorus 10, ainult vastupidi: asetavad parema käe üle õla.
13. Nagu I voorus 9.
14. Nagu sama vooru 10, kuid jäävad kauemaks samasse sülelusasendisse, pööravad pead teineteisest mööda, alul paremale poole, siis vasakule, nagu suudleksid teineteist põskedele.

15—16. Nagu I voorus 9—10.

Siis võeti käealt kinni ja mindi ära.

Märge: Ühe teise¹⁾ seletuse järele olevat lõpuks poiss võtnud neiu sülle, keerutanud temaga ümber ja viinud nagu kass hiire nurka.

P. Tammepuu

¹⁾ Aliide Soomre 61 a. v. taluperenaine; elab Laiuse khlk., Sadala v., Mõisamaa k., Aadu talus. Sünd. Torma khlk., Sadala v., Sadala k. Vaadamil.

ÜENU vanuslik koostis

Arvestades juure mõned seni veel aastaülevaadet saatmata osakonnad, oli ÜENU osakondades registreeritud liikmete vanuslik koosseis järgmine:

	1936	1937	1938
kuni 12 a.	51	25	46
12—13 a.	45	96	51
13—14 a.	82	178	195
14—15 a.	152	322	385
15—16 a.	355	622	770
16—17 a.	565	942	1074
17—18 a.	905	1026	1310
18—19 a.	942	1167	1304
19—20 a.	1035	1173	1125
Kokku alla 20 a.	4132	5551	6260
Liikmeid üle 20 a.	6978	7758	10230
Kokku liikmeid	11110	13309	16490

Liikmetest 1938. aastal oli alla 20 aasta 38%. Sooliselt oli alla 20 aastaste liikmete hulgas meesliikmeid 61%, naisliikmeid 39%, kes aastate järele jagunevad järgmiselt:

kuni 12 a. mehi:	40 (1,1%)	naisi:	6 (0,2%)
12—13 a.	41 (1,1%)	10 (0,4%)	
13—14 a.	125 (3,3%)	70 (2,8%)	
14—15 a.	235 (6,1%)	150 (6,2%)	
15—16 a.	420 (10,9%)	350 (14,3%)	
16—17 a.	600 (16,0%)	472 (19,2%)	
17—18 a.	774 (20,1%)	536 (21,9%)	
18—19 a.	850 (22,3%)	454 (18,6%)	
19—20 a.	725 (19,1%)	400 (16,4%)	
Kokku	3810	2450	

Nagu juuresolevast tabelist näha, asub naisliikmete arvuline kulminatsioon 16—18 eluaastate, meesnoorte oma 17—19 eluaastate vahel.

Õpilasi on märgitud noorte, alla 20-aastaste liikmete hulgas 909 (14,5%). Enamus nendest on kesk- ja kutsekoolide õpilased. Asukohalt ja sooliselt jagunevad õpilased järgmiselt.

	mehi	naisi	kokku
Linnades	265	210	470 (52%)
Maal	282	152	434 (48%)
Kokku	547 (60%)	362 (40%)	909 (100%)

A. M.

Kaks artiklit

Prantsuse kunstinäitus viimase aja kunstielu keskse sündmusena põhjustas terve rea kirjutisi ajalehis, millest ühe huvitavamana paistis silma Eduard Ole oma „Päevalehes“ 1. apr. s. a. Huvitavana just sellepärast, et mainit sündmus oli siin vaid ettekäändeks kirjutada hoopis üldisemaist ja ulatusliku- maist küsimusist, milleks on Pariisi kooli rahvusvaheline tähtsus oleviku kunstis ja tema mõju eesti omale.

Lugedes neid ridu, meenus umbes samasuline artikkel „Varamus“ nr. 3—1938 — „Lääne-Euroopa kunsti tänapäev“. Teema veidi erinev, aga üldiselt paljudi huvitavat samade probleemide kohta.

Need kaks artiklit kannavad õige vastandlikele väitele rajat iseloomu: esimene rõhutab maailmasõjaaegse kubismi väärtusiloovat viljakust, mis mõjunuvat ergutavalt meigi kunsti nooremale generatsioonile; teist aga huvitavad Lääne-euroopa kunsti ainult liialdavaist (—mitterealistlikest) vormest loobumise oired, kusjuures soovetakse eesti kunstil loobuda kahjulikust kontaktist Pariisiga ja tõsta monopolisti seisukorda „tüse põhjamaa uusrealism“.

Loomulik oleks siin võtta sõna kas ühe või teise seisukoha kaitseks; ettevaatus aga dikteerib meile arutada läbi kumbki ideestik, sest harva on õnnestunud liigitada probleemi lahendus jäägita kaheks vastandlikuks võimaluseks. Ikka leidub kattumisi ja ühiseid lünki.

Esimene artikkel („Tähelepanekuid ja märkeid prantsuse kunstinäituselt“) toob algul päris üldisi tõdesid hakkamani käsitlema kubismi mõju eesti kunsti. (Siin leiame toreda stiilipärlit „kubistide tekkimisest, kes alustasid võitlust pealetungiva vanamoelisu- sega“ (!) Ei tea küll, millele või kellele too vanamoelisuus pääle tungis, kui kubistid alles hiljem, päaletungi ajal, tekkisid ja rühmitusid?)

Sisuliselt huvitab meid aga väide, eesti kubistide omapära seisnuvat „reljeefsemas käsitluslaadis ehk vormidega mõtlemises“ vastandina pinnalisile prantslasile. Tõesti rabav avastus! E. Ole unustab vaid kahjuks, et kubism võitles just tolle „vormidega mõtlemise“ vastu; tema just püüdis asendada kolmanda mõõtmise illusionistliku projektimise pinnale tema väljendamisega puht-planimeet- riliste vahenditega! Meie „kubistid“ mõistsid aga kubismi lihtsalt dekoratiivse moe- võttena, mis ei tingind mingit põhilist muudatust nägemisviisis. „Äratust“ said nad siin ehk õnnetuult puristelt (Ozenfant jt.), kes püüdsid banaliseerida kubismi saavutusi, ku- jutades õige lihtsalt geomeetrisile algvormele redutseeritavaid esemeid (pudeleid, naumu jne.) muidu traditsioonilises laadis, luues nõnda lihtsuset vormega (+ mõned dekoratiiv- sed võtted) „kubistliku“ mulje. Ja nüüd kuu- leme, kubismi põhihoiakust säilinuvat meil just too võrmeiga mõtlemine! Paremat tunnus-

tust me „kubistide“ (s. o. rühma eesotsas ühe juba mainit nimega) „järjekindlusele“ ei või tõesti leida: kui kunagi tehti dekora- tiivset „kubismi“ siis fassaaditsetakse praegu dekoratiivses „tektoonikas“ žanri ja žanr- portree moekarjete vürtsitamiseks. (Ole ei näi muuseas tundvat kubismi ja konstruk- tiivismi vahet, kõneldes „noorte konstrukti- vistide suhtumusest oma kubistlikku pilti“.)

Veelgi huvitavamaks muutub, kui Ole hak- kab õigustama meie kubiste mitte nende stiil- erisuste suhtes, vaid nende üldises kunstilises hojakus. „Uute kunstipõhimõtete ülevõtmine pole ju veel kellegi patt, sest varem või hiljem nad saavad ikkagi kõigi kultuurrah- vaste üldiseks omanduseks,“ ütleb ta sõna- sõnalt, lisades fataalse võrdpildi vibupüssist ja lennukitõrjekahurist. Tore. Uute kunsti- voolude ülesandeks on siis kunsti tehniline täiendamine loomuliku progressi alusel, retse-пти andmine, mis võimaldab täita paremini vanu funktsioone! Kunst on aga midagi muud kui Jaskerelv ja keedunõu. Kunstipõhimõtted pole aeg-ajalised lisandused stabiilsele alu- sele, vaid kindlate psüühiliste realsuste väl- jendused ja selliseina primaarsed oma laa- dis. See, mida nimetab Ole „kunstipõhimõtete ülevõtmiseks“, võib olla vaid inspireerumine uusist põhimõttestit jätkamiseks nende alusel iseseisvat arengut, hoolimata sellest, kas järg- mised konsekventsid saavad „kultuurrahvaste ühisvaraks“. Kubismgi oli ju vaid hüppe- lauaks edaspidisele arengule sürrealismi ja osalt abstraktsiooni poole, esemete ümber- kujunduselt uute loomisele, analüütiliselt sü- nteesile. Ahaa! kas seda ei ütle Olegi? „Me noored konstruktivistid deklareerisid siis, kubistlik pilt pole neile lõppsihiks, vaid abi- nõuks, baasiks, millele ehitada edaspidine looming“. Aga tulemus oli siin hoopis vastu- pidine. Meie „kubistele“ oli kubism tõesti vaid tehniliseks moetrikiks; kellegi (paitsi ehk Akberg) ei jatkunud julgust mõista ku- bismi mitte staatilise stiililemendina, vaid teenäitajana uute sihtide poole, milline tee tuli aga käia iseseisvalt. Kui tabavalt ise- loomustab neid C. Einsteini väljendus „seine Zeit erleiden, anstatt sie zu bilden“.

Ja milline on too „endine põhihoiak“, mis elavat nende uusimais teosekski? Muidugi, kaldumus vormilihtsusele ja dekoratiivsele tek- toonikale on ju nenditav. Moodustavad need jooned siis aga mingi kubistliku „põhihoia- ku“? Tegelikult kaob see tõeline põhihoiak just, andes pääliskaudses kompromissitamises maad meie kubistide juba analüütiliselt „põhihoiakule“. Mitte tektooniline (praegu küll enam dekora- tiivne) kompositsioon ja detailide lihtsusta- mine ei moodusta kubismi olemust, ei, need olid eelnevain voolen loodud eeldused, kust lähtus alles kubism. Nii lõpetavad Ole ja Randel, kust kubistid algasid — epigoonide saatus.

Ole hämmastub, kui inimene, kes hindab oma kodus konstruktiivselt ornameenteerit soh-

vatpaja, ei leia õiget kontakti kubistliku maalinguga. Önn on see! Kui moodsa vormi õigustus peaks peituma tõesti tema viljakuses moodsa rakenduskunsti inspireerimisel, siis oleks lugu kurb. Aga olgem julged — kunsti määrab veel vaim, mitte vorm. Otsida rakenduslikest ornamendivormest õigust analoogsete vormide kasutamisele kujutavas kunstis on sama koormiline kui põhjendada mõne autori stiili samasuguse stiili eduka meneteluga telefoniraamatus. Olgem õnelikud — moodne rakenduskunst ei tee veel Saulusi Paulusiks. Kunsti areng XX sajandil on just pürgind eemale juugendi ja metsikute dekoratiivsusest, ja suurim tavaline viga kubistliku ja abstraktse kunsti käsitamisel on tema dekoratiivse külje ülehindamine. Dekoratiivsuse libastumine on ümberpöördukt just paljude kubistide-abstraktsete hukkumise põhjuseks (ka meil); just kaitseks tema vastu on lähenend ja siirdund üle sürrealismile Picasso ja paljud mõttekaaslased, säilitades vaid tektoonilise hoiaiku.

* * *

Nagu mainitud, vaatab teise artikli autor asjale hoopis teisiti. Kui E. Ole ei pea mingiks patuks uute kunstipõhimõtete ülevõtmist, siis nõuab tema eesti kunstitilt loobumist kontaktist aktuaalsete vooludega, mille harrastamine vajutavat eesti kunstile eklektitsismi pitseri; kui E. O. näeb uusis kunsti-põhimõteteis kultuurrahvaste tulevast ühisomandit, siis nõuab tema eesti kunstitilt võrumist omadest oludest, lähtumist põhjamaa kargest vaimust, ilma vähimagi internatsionaalse elemendita, mis muutvat tema otse-võõramaiguliseks; kui E. O. kiidab prantsuse novaatorite teedrajavat julgust, siis täidab teda hirm liialdet vormide ja „kunstiga eputamise“ eest.

Lähemal sirnangul ilmneb aga üllatavaid seiku. Me näeme, et põhivead eeldusis on kumbalgi autoril samad, ainult ehitab neile esimene mõtlematu oma hoone, kuna teine algab nende vigade taunimisega, minnes aga siis üle saadud positiivsete järelduste lubamatule üldistamisele, ehitades neile omagi ehitise. Siit ilmneb, kui mitmekesiseid järeldusi võib teha täpselt samust eeldusist, ja nad on oma mitmekesisusest hoolimata ühtviisi kehtetud.

Nagu mainitud, huvitab meid siin esma-joones eesti kunsti kohta internatsionaalses kunstielus käsitlev lõik „Meie ja teised“, ent autori vaadetega tutvumiseks on väga kasulik lugeda tema reportaazi „lääne-euroopa kunsti tänapäevast.“ Mainiksime muidugi vaid iseloomustavamaid kohti, mis annavad tunnistust autori vaadetest. Nii kõneldakse inglise kunsti praeguseist hädadest, kus ei konservatiivsus ega revolutsioonilisus ei suutvat luua midagi väärtuslikku, ja jõutakse otsusele, siin võiks ehk aidata publik, kes määravat ju ikka lõplikult ajajärgu suuna. Me hämmastume. Alati on kõneldud kõige uudse ja iseseisva võitlusest inertse publikuga, kes sama inertsetelt on taandunud lõppeks, kelle loovat osa kunstiarengus pole seni veel kellelegi tulnud mõttesse väita, ja äkki selline optimism! Ja ärgem unustagem, et on tegu

inglise publikuga, kelle konservatiivsus ja kitsarinnalikus kunstiküsimusis on tuntud, kelle pärast on kannatand Byron ja Wilde, kes on saatnud tuleriidale Joyce'i „Ulysses'e“, kes on just s t ü d i (osaliselt) inglise kunsti madalseisus. Aga siiski on inglise kunst käimas praegu tõusuteed, ja nimed nagu Paul Nash, Henry Moore, Ben Nicholson, Roland Penrose tagavad meile, et inglise kunst kosub ka ilma publiku ja meie autori lahke kaasabit.

Veelgi mõtlemapanevam on tema vaimustumine Itaalia sotsiaalseist ja kultuurilisist saavutusist, milliseiks olevat klassivahede kadumine (!), kunstnike sotsiaalse olukorra kindlustamine (s. o. endale joonekohase kunstnikekaadri kindlustamine väljasõudute asendajaiks) ja kunsti rakendumine kogu rahva (loe riigi) teenistusse.

Huvitav, kuidas ta ülistab sealsete campantode sajandivahetuseaegseid „monumente“ — neid kunsti häbitavaimate madalseisude tunnustajaid, kus skulptuuri kui kunsti asendab võikalt anarhiline nanopitikum, mille maitsetusest säravad žanristseenid ja „elavad pilid“ pakkuvat nii palju — „vaheldust“. Samuti Forum Mussolini kujude propagandapaatoslikku „võimsust“, mispuhul lausutakse: „Neis teoseis on väga palju julgeid ja edasi-viivaid jooni, kuigi nende vormid ei kaldu kunagi äärmuslikesse liialdusisse.“ Tahtmatult kerkib siin üks paralleel Olega. Kui see mõistis kunsti arengut teatava tehnilise täienemisena, siis meie autor evib siin veel hoopis omapärasemaid vaateid, sest Ole evolutsiooni-idee võis tas tekitada küll tugevaid protestielamusi.

Mis on „julget ja edasi-viivat“ neis kujudes? Kunstilist edasi-viimist uute sihtide poole ei saa see tähendada: nende vormid on vaid dekoratiivselt stiliseeritud teatud esindusliku fassaadi huvides; hoidumine „äärmuslikest liialdusist“ pole küll ei julge ega edasi-viiv. Või on see edasi-viimine suunatud hoopis — Abessiinia ja Albaania poole? Seda ülesannet täidavad nood „võimsad“ ja „väga ekspres-siivsed“ sõduri- ja sportlaskujud muidugi toredasti.

Autor lõpetab kiidulauluga itaalia kunsti „sisemisele distsipliinile“, mida teostab kunstnike sündikaat, millest väljapool pole teotsemisvõimalusi ja kuhu pääsevad ainult joonekohased ja riigitruud, mille tagajärjel polevat „kunstiga eputamist“. Võiks ka meil nii sisseseada, eks?

Nüüd aga — „Meie ja teised“. Mida öeldakse selle kohta? Eesti kunst peab n.õ. välja kasvama, võrsama põhjamaa kargest vaimust täteda uusrealismi stiilis; ainult sellega ärataksime välismaa tähelepanu, Pariisi koolist mõjustet teosed viiksid meid epi-goonide nimestikku.

Jah, autor mõistab samavähé kui E. Ole, mida tähendab aega kujundada ja mida ajale alluda. Tähelepanu ärataksime välismaalvaid siis, kui meie kunstnikud suudaksid aktiivselt mõjuda tänapäeva kunsti arengule, aktiivselt otsida uusi teid. Ei „rahvuslik“ Josef Israels ega Ferd. Hodler pole vajutanud Hollandi ja Šveitsi nime uuema kunsti ajalukku, ei, just modernistid-internatsionalistid: Mondrian, Vantongerloo ühtal ja Klee, Arp ja Giaco-

Õppurnoorde kirjandusvõistlus

ÜENÜTO korraldusel

Tänapäeva tegude-ajajärgul omistatakse vaimseile harrastustele suhteliselt vähe tähelepanu. Aastat kümmeviisteist tagasi olid lood teissugused. Seepärast võime õigusega nentida huvide seisukohalt sootuks erinevaid teid toonase ja tänase vahel, selle tänase, kus eemalejäämist vaimseist harrastusist ei peeta mitte niivõrd häbiks kui auks.

ÜENÜTO on alati püüdnud koondata vaimsete alade harrastajaid. Eriti viimasel ajal on teostatud tihedat koondamist õppurnoorde seas.

Ridade koondamiseks oli mõeldud ka ÜENÜTO 1939. a. kirjandusvõistlus, et avastada uusi vaimse loomingu harrastajaid ja neid ÜENÜ tegevusega kas otseselt või kaudselt siduda.

Peab aga tähendama, et osavõtt võistlusist ei olnud sugugi nii elav, nagu võis oletada. Seletatav on see vahest kibeda koolitööga, sest võistlus, mis toimus õpilaste vahel langes liig

---

metti teisel. Rahvuslikkus avaldub kunstis just individuaalsuse tugevaimas mõjulepääsus — kui naiivne piiritleta põhjamaist kargust „tüseda uusrealismiga“. Realism võib olla igalaadne, igale rahvusele kohane, ja iga kunstivool põhjamaine, vastavalt loojale, aga autor pooldab vist natilikku teooriat kunstivoolest kui raassi- ja rahvuseerinevusist?

Ole järgi võis osasaamine moodsaist kunstivoolest olla ainult epigooniline. Täpselt sama usutakse siingi, kui soovitetakse pädpeitva jaanalinnu kombel varjata oma epigooniloomust „võrsumisega omadest oludest“. Ei, provintsluse ja kolkapatriotismiga ei ärata me kuski muud tähelepanu päale loomaaiallastaja oma. Tänapäeva kunst on oma laadilt internatsionaalne; mitte oma kunsti kui sulet tervikuga, vaid meie rahvusest internatsionaalse tähtsusega kunstnikega (nii ehk Viiralt) võime pääseda kaasaegse kunsti ajalukku; mitte massiga, vaid tippudega. (Autor arvab, et tema soovitet loobumused tooksid kaasa ainult — tehnilise primitiivsuse (!). Oh Pariis, miks annad ainult tehnikat ja mitte vaimu!)

Päris ebaõnnestund on autori katse liigitada kunsti võltsiks ja ausaks. Välist trikitamist leidab igasuunalises kunstis, eriti aga traditsioonilises ja õpitus, kus on vaimsustki kindlasti vähem kui värskes ja ajateadlikus.

Mida võime öelda nende kahe artikli kohta? Ma kardan, otsus muutub väga ebameeldivaks ja -soovitavaks. Aga — ma ei vaadanudki teise autori nime? Siin ta on — Edward Ole.

J. Laaban

kevade ligidale, mil vaimne pinge talve läbi tehtud töö tagajärjel niikuinii osutab langemise tunnuseid. Ka ei tehtud sellele võistlusele erilist propagandat, vaid võeti seda pigemini katsena teiste samasuguste seas.

Tööde taset ei tule siiski madalaks hinnata. Kui võrrelda tulemusi eelmise võistlusega, siis langeb taseme vahe, eriti luule alal, praeguse kasuks. Teatavasti eelmisel võistlusel, mis oli ülemaaline, jäi luule täielikult proosa varju. Nüüd võime aga nentida vastupidist. Proosa suhtes peab kahtsusega märkima, et ka õpilasi on nakatand paljukirjutamise töbi — kirjutatakse pikalt ja laialt, kuid selle tõttu kannatab nii sisu kui vorm. Sellest tingituna ei pidanud žürii võimalikuks hinnata proosat ühegi auhinnaga.

Luule alal žürii, koosseisus Krusten, Ruven, Tarand, Reekna ja Moor, otsustas anda välja ka ainult ühe auhinna — I auhinna Vestholmi gümnaasiumi I klassi õpilasele Ivar Paulsonile.

Paulson on 16 aastat vana ja auhind määrati võistlusele saadetud 8 luuletuse eest, eriti arvestati aga luuletust „Finaal“ ja tsükli „Laulud kevadel“. Autor on „Eesti Nooruse“ lugejaile hästi tuntud enam kui aasta kestel avaldatud luuletuste kaudu.

Rohkem žürii ei leidnud võimaliku olevat luuleautoreid auhinnata, kuigi kohati leidis mõningaid tähelepandavaid ridu ja väljendusoskust, mida noored autorid pole aga suutnud kasutada kogu luuletuse ulatuses. Auhinna väljapigistamist tervikuna mitterahuldavale teosele pidas žürii vägivaldseks ja asjataks traditsiooni-jäljendamiseks.

Kuigi ei saa pidada kõnesolevat võistlust eriti õnnestunuks, kavatseb ÜENÜTO kirjandusklubi ka edaspidi jätkata selliste korraldamist, lootes, et olukorrad vaimseil harrastusaladel ter venevad, seda enam, et õppurkonnas ilmneb sümptoome, mis lasevad eeldada vaimuhuvilaste ridade tihenemist. On jõutud nii kaugele, et puuduvad teravad eraldumised keha- ja vaimu nooruse vahel, mis varem olid ilmsed. Praegused röömustavad tendentsid viitavad nimelt sellele, et tasanemine näib toimuvat sportlasnooruse vaimsemaks muutumise teel.

Rahvatoitluse suund

Rahvatoitlust on alles viimastel aastatel hakatud laialaialuslikult käsitlema, võttes seda kogu riigi seisukohast. Ja sellepärast, et see ala on niivõrd uudne, on selle käsitlemine seotud raskustega. Rahvatoitlusest ja selle puudustest on meil üldiselt kõneldud mõnelgi juhul, aga kuidas ja milliste konkreetsete andmete põhjal asuda suuna määramise tööde juure, — see on alles lahendamata küsimus. Juhiseid anda on kerge, ja kõnelda võib mõndagi, kuid kui asume põhimõtete tegelikule rakendamisele, siis näeme igal sammul, et vähimagi uuenduse ja paranduse läbiviimine võtab palju aega. Teiselt poolt tohiks olla selge, et peame seda siiski tegema.

Väga suurel määral tagab riigi ja rahva häaolu selle rahva õige ja otstarbekohane toitlustamise korraldus. Tänapäeval ei nõua me ainult seda, et perenaine oskaks peret tervislikult toita, vaid ka seda, et toit oleks rahva- ja põllumajanduslikult otstarbekohane. Teame, et otstarbekohasest toitlustamisest oleneb suurel määral rahva tervis, töövõime, eluiga, teatud määral isegi tema iseloom. Otstarbekohasest toitlustamiseks ei ole aga ühtlast mõõdupuud: see peab kujunema igal rahval eraldi, olenevalt tema konstitutsioonist, maa kliimast ja geograafilisest asendist. Toitlusprobleem on rahvuslik aga ka rahvusvaheline probleem.

Kui küsime, kas meil on kõik korras, kas vastab meie praegune toitlustamine otstarbekohasuse nõuetele, siis peame kahetsusega tunnistama, et on veel palju tööd ees, et olla sel alal rahuldavalgi määral ajanõuete kõrgusel. Kodumajanduskoja üheks peatööks on toitlusolude kohastamine ajanõuetele. Kodumajanduskoda on korraldanud ringküsimusi oma liikmeskonnas selle kohta, kuidas on toitlustamine nende leibkondades korraldatud, aastaegade järele. Mõõdunud kevadel korraldati ankeet koolilaste keskel, kes nädala jooksul üles tähendasid kogu oma päevase toidu. Need küsimuslehed on andnud hääd materjali, sest neid sattus paljudesse kodudesse ja mitmekesistesse seltskonnakihtidesse. Linnade toitlusoludega lähemal tutvumisel olen kasutanud ka Riigi Statistika Keskbüroo büdžetiuurimuste andmeid; samuti olen kasutanud Eesti Põllumajanduse statistilisi aastaraamatuid. Kuid üks puudus on neil andmetel: nad konstateerivad küll tõelisi fakte, kuid kahjuks jäävad meile teadmatuks toitlustamise tagajärjed, s. o. rahva tervislik seisukord kohtadel.

Tundub, et aastat paarkümmend tagasi oli meie rahva toitlus osalt otstarbekohasem kui tänapäeval, sest sadade aastate jooksul kujundatud töekspidamistes on palju õiget, mida ei saa tänapäeval ümber lükata, kuigi tahame seda täiendada. Kui saaksime igal lihtsalt täiendamisele asuda, siis oleks lahendus üldiselt kerge. Kuid halvem on lugu selle poolest, et väga paljudes kohtades on vana hävinud, ja praegust ei saa otstarbekaks teha mitte ainult täiendustega. Üksikute ankeetlehtede järele otsustades tundub, et olukord

on parem sisemaal. Kuid väga paljudes kohtades on lugu halb: suuremate linnade ja tööstusrajoonide läheduses, kus inimesed oma majapidamise saaduste hõlpsate turustamisvõimaluste tõttu müüvad oma väärtuslikud toiduained viimseni ära ja jätvavad oma leibkonna ilma, muretsedes asemele vähemväärtuslikke toiduaineid, mis teeb toitlustamise ühekülgses ja sageli mugavusetaotlemise tõttu alaväärtuslikuks. Tundub, et teadlik ja põhjendatud toitlustamise korraldus on meie rahva seas väike; süüakse rohkem selleks, et kustutada näljatunnet. Aga et osataks teadlik olla sellest, miks peab just neid või neid aineid sööma ise või andma oma lastele, et olla terve, seda esineb vähe ja imestamisväärselt ka sääraustes ringkondades, mis peaksid olema eeskujuks nende küsimuste käsitlemisel. Mõõdunud aastal, kui Kodumajanduskoja väljaandel ilmus raamatukene kooliealiste laste toitlustamisest, pahandasid teatud ringkonnad, et raamatus on eitavalt salhtatud saiaisse kui koolilapsele kohasesse toiduainesse. Toodi ette asjaolu, et kui laps saia meelsasti ja hää isuga sööb, siis ta selle ka seedib ja omastab. See on tõsi. Kuid meie nõuame toidult ka muud, meie nõuded ulatuvad kaugemale, ja sai neid ei rahulda. Laps sööb ju veelgi parema meelega maiustusi. Aga kui hakkaksime last selliselt toitma, millised oleksid siis tagajärjed? Rahvad üldiselt ei tunne põhjendatult otstarbekohast ja tervislikku toitlustamist; viga peitub suurel määral selles, et armastatakse teooriat tegelikust elust liiga eraldatult käsitleda. Näiteks: sageli on meie perenaised teadlikud loomade söötmisest; neid osatakse normide järele toita ja teatakse hästi, miks kasvav seapõrsas vajab teatud toitu, lüpsilehma peab toitma nii, aga mitte teisiti; teatakse ka, kunas seapõrsale anda kalamaksaõli või mõnda kaltsiumisisaldavat ravimit; kaalutakse peekonpõrsaid hooliga, et tai- ja pekikihti ei ületaks püstitatud nõudeid. Kuid miks ei pühendata samasugust tähelepanu ka lapsele? Loomakasvatuse alal on meil rahvale pakkuda põhjendatud kodumaisi andmeid ja näiteid: töötab veel sel alal palju riiklikke katsejaamu, Tartu ülikooli juures on loomakasvatuse õppetool. Selle kõrval aga käsitletakse inimese toitlustamist ainult ühes teaduskonnas, sedagi osaliselt, kuna rakendav osa puudub täiesti. On viimane aeg hakata teadlikust toitlustamisest rohkem kõnelema.

Meie rahva toit on liig ühekülgne, võib-olla ühekülgsem, kui aastakümnete eest. On maa-kondi, kus peagu aasta läbi tarvitatakse päämiselt leiba ja soolast sealiha hommikul, lõunal ja õhtul, isegi kartulid küllaldase kõrvalisena puuduvad.

Teine väga laialt tarvitusel-olev toidukombinatsioon on kartulid ja püülijahust kaste, mida süüakse igapäev, kui mitte kaks korda päevas. Siia juure veel mõned piimasupid, herne- ja hapukapsasupp. Niisugune on enamiku kodude söögisedel kevadpoolisel talvel

ja varakevadel. Vähe, väga vähe kasutatakse väärtuslikke kaitsetoiduaineid, nagu piim, kohupiim, viimast ei tuntagi paljudes maakondades. Väga kurb on seisukord ka aedvilja tarvitamise suhtes. Kolm-neli kuud aastas ei esine aedvili ja puuvili toidukavas üldse nimetamisväärselt, vahest ainult 1—2% ulatuses. Erand on vaid hapukapsas. Ka muu värske toiduaine vajaks rohkem tähelepanu, ja hää tahtmise juures laseks see end korraldada. Eks näita kõrge viletsate hammaste % laste juures, et toitlustamisega ei ole kõik korras. Aga on ohtrasti müidki haigusi, mis on tingitud ühekülgsest toitlustamisest.

Kui nüüd küsime, millisena soovime rahvatoitlustamist näha, siis vastaksin: soovime enam teadlikkust ja põhjendatult korraldusi. Soovime rohkem mitmekesiseid toiduaineid, kuid nende võimalikult lihtsaid ja otstarbekohaseid valmistamisviise. Raske on muidugi inimesi teatud toitlusrežiimi alla painutada, kuid hää tahte juures saab siingi mõndagi korda saata. Soovitav oleks siin aluseks võtta Kodumajanduskoja normid, mis on väga painduvad toiduainete valiku poolest ja millele rakendamisel tuleb esijoones arvestada kohapäälseid olusid nii ainete kui rahalise kulu suhtes. Toitlusõpetuse ülesandeks on antud normide rakendamine tegelikult toitlustamisel. Senisest suuremat rõhku peaksime panema kaitsetoiduanete küllaldasele esinemisele, toiduainete säilitamisvõimaluste soetamisele, samuti õigete ja otstarbekohaste nõude tarvitusele võtmisele kui ka söömistoimingule endale ja selle esteetiliselle küljele.

Kuidas otstarbekohast rahvatoitlustamise suunda tegelikult rakendada?

See ei ole mitte ainult üksikute isikute ülesanne. Üksikud isikud ei suuda siin palju teha, vaid tuleb kaasa tõmmata paljusid muil aladel tegutsevaid isikuid ja asutusi. Suur töö on siin kodumajandusliku vabahariidustöö korraldajatel. Siin pääsevad nõuandjad kõige lähemale tegelikele perenaistele, kellede kaudu õpetused kõige kiiremini ellu rakendatakse. Need on enamikult küll Kodumajanduskoja ümber koondunud organisatsioonid, aga meil on ka terve rida muid eesmärgide taotlemaid organisatsioone ja noorsooühinguid, kes samuti harrastavad toitlusküsimusi, mis on ter vitatav ainult siis, kui nad teevad seda igapäevase elu tervendamise otstarbel, aga mitte ainult mõnel pidulikul juhtumil kasutamiseks. Vabahariiduslikkude kursuste ülesandeks on ja jääb rahvale igapäevase toitlustamise õpetamine. See on raske töö ja eeldab tegija häid võimeid. Eesmärgi saavutamiseks tuleb nõuandjal perenaise-toitlustaja senist arusaamist toitluse õppimise alal sageli ümber kasvatada. Toitluskursustele ei tule minna õppima pidutoitluse valmistamist, vaid kursustel õpitagu toitlustamist igapäevase elamise jaoks. Kodus ei ole toitlustamise eesmärgiks mitte nälja kustutamine ükskõik kuidas, vaid toimine teadlikult — põhjendatult. Kursuseandja peab hästi tundma kohapäälseid olusid, ning sealset rahvatoitluse seisukorda, sageli on temal tarvis sinna ainult teatud täiendusi tuua, ja kõik ongi korras, teises kohas aga nõuab töö

uuendusi. Tingimata vajalik on, et nõuandja ja kursusest osavõtjate vahele jääks võimalikult tihe kontakt ka pärast kursust, et suures võimalik kontrollida, kui võrd teemal ulatuses tema õpetused rakendamist leidnud. On soovitatav, et toitlustamisnõuandja töö ei piirduks mitte ainult toiduvalmistamisõpetusega, vaid tema peab kohapäälset toitlustamise olukorra otstarbekohastamist laiemalt haarama. Tema peab kohal kaaluma hääde toiduainete kättesaadavaks tegemise võimalusi, nagu seda on piim, kala, aiasaadused, värske liha. Selleks peab ta ühendusse astuma kohalike omavalitsustega, vastavate organisatsioonidega või riiklike keskasutustega; viimastega juba Kodumajanduskoja kaudu. See küsimus laseb end korraldada, meil on selles mõningaid kogemusi, ja õnneks ka toitlusküsimustes: kuidas neid rahvale vastuvõetavalt ja veenvalt selgitada, nii et inimesed näeksid selles endile kasulikku. Siis on meie inimesed väga vastutulelikud ja võtavad tulusad näpunäited kergesti omaks.

Veel peaksime õpetama perenaistele oma leibkonna toitlustamise korralduse kontrollimist ja aruandmist. Sageli küsitakse küll nõu, aga tulgu perenaised ise oma andmetega välja ja küsigu nõu ja pidagu aru, kuidas ja kas tema leibkonna toitlustamine vastab küllalt nõuetele. Need, kes arvustavalt oma toitlustamise korraldamisse suhtuvad on enamarenenud ja niikuinii ajaga kaasasammuvad perenaised.

Mitmele poolt on avaldatud soovi, et tulevikus võiksid toitlustamiskursused olla lühemaajalised. See väide on täiesti põhjendatud, sest lühemaajalistel kursustel saab kergemini käsitleda üksikküsimusi. Jagades organisatsioonide liikmetele üksikülesandeid lühemaajaliste kursuste puhul, saab nõuandja varsti samasse kohta tagasi tulla, mis toob küsimusse jällegi teatavat elevust.

Suur osa meie linnade elanikest on sunnitud kasutama söögimajade toitu. Et viimased aga igapäevase toidu pakkumises ei seisa aja- nõuete kõrgusel, on meile kõigile selge. Et siin tuleks olukorda parandada, sellest on palju kõneldud, kuid asi ei võta hoogu. Söögimajade kohta kehtivad sündmäärused tuleks nii mõneski suhtes täiendada, eriti mis puutub sisustusse, puhtusse ja sööginõude korrastusse. Samuti tuleks toiduainete ja toitluse kohta püstitada kindlad nõuded, arvestades ka siin kohapäälsete oludega. Söögimajade juhte tuleks tutvustada tänapäeva toitluse praktiliste põhimõtetega, igal alal täiendatakse aga kas siin hoolitsetakse teatud selgitustöö eest, sellest ei ole kuulnud. Ja kui ka söögimajade külastajad kõike seda karmimalt nõuavad, siis peaks asi ka paranema. Praeguse olukorra juures ei saa ka teadlik toiduvalija kõige parema tahtmise juures söögikorda nõnda valida, et see teda rahuldaks. Kontroll peaks olema karmim; samuti on soovitatav, et kontrollimistööst võtaks tingimata osa ka naine, vastavate eelteadmistega naine muidugi. Oleme nii paljud toiduainete ärid ja toiduainete tööstused saanud viia ajanõuete kõrgusele. Loodetavasti peaksime seda suutma teha ka söögimajadega. Organisatsioonidel ja osalt ka koolidel, ma ei saa ütelda, et igal koolil

on siin võimalik selgitustööd teha. Ka õpetajad ja nõuandjad peaksid sel alal tänuväär selgitustööd tegema. Omavalitsused peaksid asjade kaasa aitama eeskujulike söögimajade avamisega või vähemalt toetama seliste avamist.

Toitlusalasse puutuv selgitustöös on andnud vähe häid tagajärgi ka üksikud kitsamulatuslikud hoogtööd. Neid hoogtöid võib korraldada teatud vanaduses või olukorras viibivate isikute toitmise alal või siis mõne kasuliku toiduaine tarvitamise suurendamise või selle säilitamise alal. Säärased hoogtööd ei tohi olla liiga laiaulatuslikud: siis on raskusi nende läbiviimisega — inimesed ehmuvad ja lõövad sellele käega.

Samuti kavatakse korraldada hoogtööna imiku ja väikelapse toitlustamist. Kui osatakse valida sobiv hoogtöö teema, siis tuleb rahvas sellele huviga kaasa. Nimetaksin siinkohal Kodumajanduskoja algatatud õunamahla valmistamise levitamist. Kui inimene saab päevas paarsada liitrit väärtuslikku õunamahla valmistada, siis näeb ta kohe, et sellest on kasu, et ta suudab seda oma kodus rakendada, ja ta tuleb kaasa. Ning algatatud töö levib rahva hulgas iseenest.

Samasugust hoogtööd kas üleriigilises või kitsamas ulatuses näeksin ette näiteks õunapuude istutamise alal. Kevadel, teatud päeval istutatakse üle maa õunapuid, ja milline väärtuslik toiduaine on aastate pärast kindlustatud, kui õunapuud on oludele vastavat

sorti, õunad säilivad hästi. Ka marjapõõsaste istutamisega võiks sama teha, kuid marjad nõuavad suuremat ümbertöötamist ja seetõttu ei ole nende levik ja kasu nii kindlustatud, kui see on õunte juures. Samuti oleksid tervitatavad hoogtööd mõningate köögiviljade kasvatamise alal, kui tahame, et neid kasvatatakse üle maa igas kodus, kus on vähegi aia-maad. Ka võiksime mõnel aastal kuulutada välja panipaikade soetamise hoogtöö, millise aja jooksul püütakse laiaulatuslikult läbi viia ja soodustada keldrite ja sahvrite ehitamist, eeltööd on siin käimas, teatud toetuste või soodustega võimaldada nende kiiret levikut. Selliste hoogtööde läbiviimisel peavad kaasa tulema paljud asutused, organisatsioonid, isikud ja ajakirjandus, ta peab kõikide poolt olema tunnustatud vajalikuks ja igaüks aitab sellele kaasa oma võimete kohaselt. Hoogtöö alased on palju. Soovitav on, et üksikud seltsid võtaksid mõne väikese küsimuse, ülesande lahendamise ka oma aastastesse töökavadesse ja püüaksid seda läbi viia kõigi liikmete kodudes, tömmates kaasa ka teisi ümbruskonna kodusid, isegi asutusi ja koole.

Loodan, et kui meie võtame omaks osagi käesolevas kirjutuses puudutatud küsimustest ja aitame neid aja jooksul kodudesse viia, siis ka meie toitlusolud tunduvalt paranevad.

H. Ottenson
Kodumajanduskoja
peasekretär

TEADUS JA TEHNIKA

Seda ja teist

PUDELIKILLUD PÕHJUSTAVAD METSAKAHJUSID

Hoolsad uurimused metsakahjude põhjuste selgitamiseks on näidanud, et 20% metsapõlemistest saab alguse pudelikildudest. Kuumade ilmadega koondavad kumerad pudelikillud päikesekiiri nagu läätsad ja süütavad kuiva sambla ning kulu.

Järelikult — hoiduge pudelite purustamisest metsas või matke killud maha, muidu teete samuti kui põlevat tikku maha visates!

SIHTIMINE KAHE SILMAGA

Kogu maailma laskurid ja sõdurid sulevad sihtimisel ühe silma ning juhivad relva teise silma abil tulistatavale esemele. Mõned isikud sihivad siiski kahe silmaga korraga, lahuste silmadega. Mõne aasta eest on Ameerika sõjaväes kahe-silmaga sihtimine üldiselt tarvitusele võetud. Jalaväelane võib kahe silmaga sihtides ka vasakult tulevat vaenlast märgata ning ratsaväelane laskmise ajal oma hobust silmas pidada. Ühe silmaga sihtimine piirab ja kitsendab vaatevälja.

SILMA JA KÕRVA TUNDLIKKUS

Inimese kõrv on palju tundlikum silmast. Kui need nõrgad valguskiired, mida silm enam ei näe, heliks muuta, siis on nad kuuldavad õige tugevate kõladena. Kui aga näiteks terve eesti rahvas korraga kõneleks, siis saaksime seda hääleenergiat valguseks muutes ainult ühe tavalise laualambi valguse. See kõrva tundlikkus on ka põhjuseks, miks masinate müra vastu sugugi ei võidelda. Energiahulk, mis selle müra tekitamisel kaduma läheb, on väike ja tühine. Masinatemüra sumbutamisele ei pööra tehnika tähelepanu nii siis mitte energia kokkuhoiu pärast, vaid ainult inimene kõrvade säästmiseks.

KAS KALAD VÕIVAD UPPUDA?

Haikalu püüti veel hiljuti ühekaupa — ahinguga või unnaga. Nüüd on aga hai osutanud väärtuslikuks saaduseks, kuna niihästi tema nahk, rasv, liha, luud kui ka hambad ümbertöötatult on kasutatavad. Selle tõttu on kujunenud välja vastav tööstusharu ja haikalade püüki teostatakse nüüd suurte võrkudega. Haid jäävad võrkudesse lõpuseid-pidi. Vee-pinnale tõmmatult leitakse enamik kalu *sur-nu-t-e-n-a*. Lõpused on nende hingamiselundid ja võrgust lahti rabeleda püüdes vigastavad haid oma hingamiselundeid sel määral, et nad õhupuuduse kätte surevad. Neid tabab lämbumine, mida tavaliselt uppumiseks nimetame. Nii võivad siis kaladki uppuda.

Osa ÜENU Esinduskogu
saadikuid 6. V 1939.

ÜENU 44. Esinduskogu

6. ja 7. mail pidas oma järjekordset koosolekut ÜENU Esinduskogu. Koosolek mõõdus asjalikus töömeeleolus, millele pisut pidulikust lisas asjaolu, et Tallinna Osakond ja sellega koos kogu ÜENU liikumine sai 20 aastat vanaks. Oma aastapäeva märkis Tallinna Osakond piduliku aktusega 6. mai õhtul, kuna ÜENU kui ülemaalse organisatsiooni aastapäeva märkimine sünnib alles sügisel suuremate üleriigiliste pidustustega Tallinnas. Peale tavalise päevakorraosa, mis kordub kõigis kevadistes Esinduskogudes, oli seekord arutusel ÜENU töömärgi asutamise küsimus. Keskjuhatus oli pidanud tarvilikuks 1931. aastal Esinduskogu poolt lahtiseks jäetud küsimuse uuesti päevakorda võtta. Seekordki kaldusid enamuse meeleolud töömärgi suhtes eitavale seisukohale, mille tulemuseks oli vastava ettepaneku ja statuudi-kavandi tagasilükkamine.

Elavad olid sõnavõtnud ka tegevuskavas kindlaksmääratud 20. aastapäeva pidustuste tähtpäeva ümber. Asja mõnekülgelt kaaludes jäädi lõppeks siiski nii pidustuste aja kui koha suhtes Keskjuhatusse ettepaneku juure.

Uus Keskjuhatus

Esinduskogus valitud ÜENU Keskjuhatus 1939./40. aastaks pidas oma esimese koosoleku 17. mail 1939.

Esimeheks valiti ühel häälel tagasi senine esimees Artur Keller. Juhatusliikmed jaotati ametid omavahel järgmiselt:

abiesimehed H. Kukke, V. Roopere, E. Riisna, A. Jõger;
maakultuuri nõunik — Dr. E. Terasmäe;
keskkorralduste nõunik — A. Kurvits;
sekretär — R. Võhandu;
majandusjuht-laekur — T. Männik;
majandusjuhi abi — J. Kreek;
majavanem — E. Vardja.

Keskjuhatusse koosteeriti: K. Selter, N. Teiss, K. Utuste, J. Ümarik, G. Härm ja E. Kärner.

ÜENU Kesктоimkonnad

Keskjuhatus oma esimesel koosolekul kinnitas kesктоimkonnad 1939./40. tegevusaastaks järgmises koosseisus:

Spordi kesктоimkond: J. Reigo, R. Hollmann, J. Nurmik, J. Kreek, E. Reigo.

Rahvakunsti kesктоimkond: U. Toomi, E. Toom, O. Uudeküll, A. Meikop, A. Jõger, A. Raudkats, E. Kross, P. Kalme, J. Selge.

Kirjanduse ja kunstide kesктоimkond: J. Jaik, H. Lepik, E. Türk, A. Moor, A. Jõger, A. Kaare ja H. Tarand.

Maakultuuri kesктоimkond: E. Terasmäe, J. Ümarik, E. Nugis, J. Nõu ja T. Männik.

Võimlemise kesктоimkond: E. Käppa, A. Rooste, J. Reigo, H. Kadak ja R. Võhandu.

Male kesктоimkond: A. Leiumaa, F. Villard, F. Must, A. Rimmelgas ja J. Kreek.

ÜENU Tallinna osakonna aastapäeva aktus

ÜENU Tallinna osakond pühitses 6. mail oma 20. aastapäeva piduliku aktuse korraldamisega Estonia kontsertsaalis. Aktuse pidulikkust aitas eriti tõsta Peaminister Kaarel Eenpalu osavõtt, kes tõi tervitusi Vabariigi valitsuse nimel ja pidas noortele pikema kõne, mille kokkuvõtt toodud eespool. Aktuse avasõna ütles ÜENÜTO esimees dr. V. Johnson, tähendades, et käesoleva aktusega üheaegselt pühitseme meie iseseisvas Eestis sündinud noorte 20-ndat sünnipäeva, kes peale oma harilike kohustuste peavad võtma endale kõrgeima vastutuse meie riikliku iseseisvuse ja rahvusliku olemasolu igavase säilitamise eest. Meie võime olla arvult vähemuses, kuid seda tihedamalt ridades, samavääriliselt kui 20-ne aasta eest Narva, Petseri või Võnnu all.

Aktusekõnes ÜENU asutajaid Eduard Riisna puudutas ÜENU loomisaega ja tööd ning organisatsiooni kujunemist kuni tänaseni, milles Tallinna osakond on olnud ja jäänud tervele ÜENÜ-le musterosakonnaks.

Tervituste osas ÜENU keskjuhatare esimees Artur Keller tõi tervitusi 314 ÜENU osakonnalt ja esinduskogult, mis samal ajal pidas oma istungit Tallinnas. Ta mainis ka Tallinna osakonna tihedat koostööd kunstirahvaga, kes on aidanud teostada väärtuslikke üritusi. Telegraafilisi tervitusi oli peale kodumaiste rõhkesti sõpradelt Soomest ja Rootsi.

Aktust sisutasid osakonna segakoori ettekanded Gustav Ernesaksa juhatusel, soolaulud Ulli Everstilt ja Johannes Reintamilt ja viuliesitusel Hubert Aumerelt. Hugo Laur ja Felix Moor esitasid ÜENÜTO kirjandusvõistluse ainukese laureadi Ivar Paulsoni luuletusi. Pealeselle esinesid õhtu teises osas rahvatantsijad ja nais- ning meesvõimlejad. Mainimist väärib laulukoori naisliikmete esinemine rahvariideis, mis jättis sümpaatse mulje.

Sisukas ja huvitav aktus oli tõmmanud kokku üleühtlastatud saalitäie noori. Eriti rõhkesti oli koolinoorust, milline seik osutab, et Tallinna noored oskavad lugu pidada oma olemisest, mis kuulub meie kodumaale ja rahvale.

A. Mr.

Kuusalus

ÜENU Kuusalu osakonna Spordi Ringi korraldusel toimusid 14. 05. 1939. a. osak. kergejõustiku avavõistlused. Võistlused kujunesid loodetust nigelamaks, kuna haigestumise tõttu olid alavormis mitmed senised meistrid, samuti ei olnud ilmunud osavõtjaid ka naaberosakondadest, Pillapalust ja Kodasuust, kellele oli saadetud võistluskutsed. Rõõmsa ülatasena olid aga hoos noorsportlased, kes oma sisuka esinemisega valmistasid „peavalu“ isegi senistele meistritele.

Välisvõistlejate asjatü ootamise tõttu ei saanud kahjuks kinni pidada võistluste täpsest algusest.

Kohtunikeks teotsesid kohtunikekandidaadid E. Vaherma ja E. Iital, küllaltki rahuldavalt.

Tehnilistest tulemustest paremaiks osutusid H. Krooni kuul (5,44) — 13.99, 60 m — 8,0; kaugus — 5.27. E. Iitali kettaheide (1,5) 35.65; H. Tammise kolmik hüpe 10.72 ja H. Allika 1000 m 3.11,2.

Spordi Ringi poolt on väljatöötatud normid, mille ületajad pääsevad, augusti lõpul ÜENU 20. a.-p. pidustuste ajal toimuvale kergejõustikuvõistlusele.

Aprilli kuu jooksul viidi läbi osakonna kabe ja koroonas esivõistlused.

Osak. kabe meistriks tuli ülekaalukalt osak. esim. Endel Vaherma — 7 p. 2. Eduard Maldaru — 5 p. 3. Jaan Sõgel — 3½ p.

Osakonna koroonas meistritiitli saavutas Jaan Sõgel 4 p. 2. E. Vaherma — 4 p. 3. E. Iital — 4 p. B kl. meistriks tuli Evald Tamm 6 punktiga.

Elva osakond aktiivsele tegevusele

ÜENU Elva osakond pidas ligi 40 osavõtjaga 7. mail oma erakorralist peakoosolekut. Koosoleku alul toimus piduliku tseremooniaga uute liikmete vastuvõtt. Neid kogunes lipu alla ligi 20. Silmapilgukohase sõnavõtuga pöördus nende poole osak. esimees M. Lukk. Koosolijad hüüdsid uustulnukaile „õnne, jõudu, edu!“ Tootuseteksti ettelugemise järel lauldi hünni, ning kõigile uutele üenülastele kinnitati rinda märgid.

Koosolekul arutati osak. 10. aastapäeva pühitsemise küsimust. Pidustused peetakse 24. sept. Kavas on erijumalateenistus, aktus ja pidu. Koosolek valis 12-liikmelise toimkonna juhatare juurde pidustuste ettevalmistustööde tegemiseks. Välja kavatsetakse anda ka 10. aastapäeva albumit.

Suvises töökavas on peale 10. aastapäeva pühitsemise ettevalmistustööde veel suurem suvine pidu juubeli keskel Elva supelrannas. Ette on nähtud samal päeval 22. ringkonna spordivõistlused Elvas. Tublit ettevalmistustööd nõuab Elva osakonnalt augusti alul Elvas korraldatav ületartumaaline ÜENU supipäev. Osa võetakse ka ÜENU 20. aastapäeva pidustustest augusti lõpul Tallinnas.

Suvises tegevuses langeb pearõhk spordile ja matkadele. Ellukutsumisel on muuseumis jalgpalli meeskond. 7. mail peeti osakonna korraldusel mürdmaajooksuvõistlused, millest osavõtjad said peakoosolekul kätte diplomid. Matku kavatsetakse sooritada lähemasse ümbrusse, muuhulgas Pühajärvele ja Virtsjärve äärde, kuna kaugema reisina on kavas Saaremaa külastamine.

Ellukutsumisel on osakonna juures rahvatantsu trupp ja meeskoor, õieti küll nende tegevuse taaselustamine uute liikmete osavõtul. Kirjandushuvilised suutsid toime tulla kevadperioodil Juhan Liivi 75. sünnipäeva tähistamiseks korraldatud aktusega 23. aprillil kaitseliidu kodus.

Praegu on ÜENU Elva osak. ümber koondu nud üle saja liikme ning uute liikmete juurdetulek kestab pidevalt.

Osakonna 1939. a. tegevus algas peakoosolekuga 6. jaan. algkooli ruumes, millest 28 noorsoolast osa võttis. Tulusid osakonnal 1938. a. kr. 575.64, sellest toetusi kr. 106.06 ja pidudest kr. 300.72. Kulusid kr. 533.83, mille hulgas suuremad: pidude korrald. kr. 226.70 ja raamatukogule kr. 122.51. Juhatusse valiti: esimees — Elmar Veetamm, abi Voldemar Järves, laekur Voldemar Vagur, kirjatoimetaja Rich. Vitsmaa ja abi Anita Roosimaa.

Koosolekule järgnes meeleolukas perekonnaõhtu teelauaga.

15. jaan. — 28. jaan. kestis moodsate tantsumängude kursus hr. A. Randnurme juhatusel. Osavõtjaid 22.

21. jaan. külastati ÜENÜ Saue osakonda, kus teatriringi poolt esitati E. Vilde komöödia „Pisuhänd“.

26. jaan. maanoorteringi korraldusel seakasvatataja päev, mis läbirääkimiste osas kujunes elektrifitseerimise päevaks.

26.—28. jaan. kestis külmtoidu-kursus Eesti Naisliidu instruktori prl. S. Oolo juhatusel. Kursuslasi-perenaisi 17. Lõppõhtul inimesi 85.

2.—3. veebr. põllumajanduslik kursus. Kavas loenguid: umbrohtude vastu võitlemisest ja karjakontrolltööst.

6.—11. veebr. toimus nädalajaaline keedukursus naisnoortele, millest osavõtjaid 20. Kursuse lõppõhtul aga üle 100 külalise.

9. veebruaril asutati seoses keedukursuse korraldamisega os. juurde naisring. Ringi juhatusse valiti Anita Roosimaa, Selma Saarepere ja pr. H. Reits. Ring astus Eesti Naisliidu liikmeks.

7.—9. märtsini võimlemiskursus meesnoorile seoses Eesti Mängudele sõiduga.

18. märtsil külastaskäigutendus Ohtus ÜENÜ Käosalu os. poolt, kes esitasid M. Jotuni „Mehe küljeluu“.

26. märtsil naisringi ja algkooli ühisel korraldusel Keila kihelkonna kasvatusnädala puhul kodu-õhtu. Märtsikuus pidas teatriring peakoosolekut, kus koostati ja kinnitati eeloleva aasta töökava. Ringi juhatusse valiti: Joh. Kopper, G. Pentjärv ja A. Roosimaa.

15. aprillil Eesti Haridusliidu loenguõhtu valguspiltidega. Kõne teemaks „Raamat kultuuri alussambana.“

30. aprillil lõpetas teatriring talvise tegevuse, kandes ette O. Luts — A. Särevi näidendi „Äripäev“. Rahva osavõtt haruldaselt suur.

1. mail lõppes os. orkestri heaks rahaline korjandus, mis lühikese korjamisaja tõttu suuri tulemusi ei annud, siiski saadi osta juurde mandoliin-kontrabass ja mandoola.

5. mail maanoorte ja naisringi ühisel korraldusel aiatöökursus Harjumaa aianduse kons. E. Põderi juhatusel.

Esile toodud andmed iseenesest ei ütle midagi, kuid eks nad kõnele küllaltki Ohtu noorte enesearendamisest, oskuste ja teadmiste omandamisest ning vaba aja korralikust möödasaatmisest.

E. V.

ÜENÜ Peravalla osakond pidas äldkoosoleku 23. aprillil. Koosoleku avas ja juhatas esimees A. Männo. Protokolljaks oli E. Tammela.

1938. a. tegevusaruande kandis ette A. Männo, märkides üldiselt, et osakonna tegevus on olnud mõeldud aastal viljakas. On töötanud mitmed harud suure eduga, eriti spordiharu, kus tuldi toime suure võiduga oma vastaste üle ÜENÜ Kagu-Tartumaa ringkonna võistlusil — tasudes nii kahe eelmise aasta kaotused. Edasi kiitis esimees heaks näiteharu tegevuse prl. E. Auni ja D. Uiga juhtimisel.

Arvestades Eesti Mängude tähtsusega on osakond otsustanud neist aktiivselt osa võtta; selleks on ettevalmistused täies hoos. Osakonna juhatusse valiti: esimees Aug. Rammal, abiesimees Enno Tammela, kirjatoimetaja Ella Aun, abikirjat. Alf Rebane ja laekur D. Uiga.

Ehkki osakonnal puuduvad oma ruumid, pole siiski ruumipuudus senini veel tunda andnud — sest kohaliku koolijuhataja nrs. Aug. Näppi lahkel vastutulekul on alati olnud osakonnal võimalik kasutada kohalike algkooli ruume. Üldiselt on osakond ümbruskonnas leidnud sooja poolehoidu ja hindamist.

A. R.

Reidle osakonna uuestisünd

ÜENÜ Reidle osakond, mis asutatud 1937. a., alustas peale kaheaastast talveunes viibimist jälle tegevust 10. aprillil korraldatud avapeoga Reidle koolimajas.

Talveunes viibimise põhjusteks võiks märkida üldist tegelaste loidust ja vastuolusid.

On harjumuseks saanud igal pool kurta kohapealsete organisatsioonide rohkuse üle; Reidles seda nähet ei esine. Paralleelorganisatsiooniks on Rahvaraamatukogu selts, kelle tegevuseavaldamine viimasel ajal on üsna nõrk ega suuda sellega ka mingit takistavat nähet esile kutsuda.

Küll on suurenenud raskused ruumidega; kasutatakse koolijuhataja loal klassiruumi, kuhu tuleb pidudeks sisse ehitada näitelava, mis aga palju vaeva sünnitab.

Nagu juba märgitud on kõigest üle saadud ja asutus sõetunud noorsootööd kohapeal energiliselt viljelema, mis omakorda tunnistab tegelastes ärganud tahet asja vastu. Suurt lugupidamist noorsoolaste seas, ja ka üldiselt, pälvis prl. Valentine T a e v e r'i ennastalgav töö ja igakülgne aitamine noorsootöös.

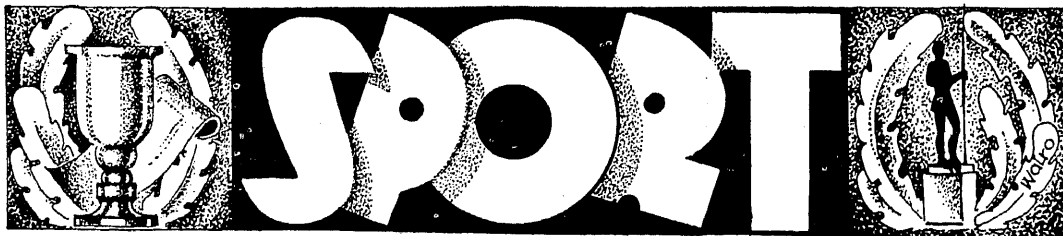
Jälgides osakonna avapidu, mis algas aktusega ja ÜENÜ Keskjuhatause esindaja Vaho Uhtjärve kõnega, — võib jääda rahule ja lubada kohati esinemistes isegi kiitust.

Lavastati A. Antsoni „Muretute ülemlaul“, mida tegelased olid võtnud tõsiselt ja kõitsid kokkutulnud publikut täiest.

Samuti head olid rahvatantsude ettekanded prl. Taeveri juhtimisel ja keelpillide orkester, mis samuti rahuldas nõudeid.

Praegu kuuluvad Reidle osakonna juhatusse: esimees Karl Angerjas, abi Johan Purlau; kirjatoimetaja Alfred Kroon, abi Elmar Kallion; kassapidaja Kaarel Aava, abi Irma Simm ja arhivaar Minna Kuld.

V. U.

SPORT

ÜENU Spordi Keskoimkonnalt algatatud murdmaajooksu ringkonnavõistlused leidsid ringkondades elavat vastukaja. Olgugi, et sellegaadiliste ringkonnavõistluste korraldamisele asuti käesoleval kevadel esmakordselt, korraldasid võistlusi 12 ringkonda.

Ringkonnavõistlustega ühtlaselt toimusid ka murdmaajooksu märgikatsed noortele 1,5 km ja noortemeestele 3 km distantsil. Võistlused viidi läbi kõikjal, mõne üksiku erandiga, 1. mail.

Nüüd, kus suurem osa andmeid võistlustulemustest (9-ast ringkonnast) on Spordi Keskoimkonnale saabunud, võib teha üritusest väikesed kokkuvõtte. Andmed võistlustulemustest puuduvad 9., 11., 41. ringkondade kohta, kust võistlustulemused on saatmata.

Noorteklassis sooritasid märgikatses 31 poissi. Osakondade järgi jagunevad märgisaavutajad järgmiselt: Saadjärve osakonnast 5, Kuusna-Salutaguse osak. 5, Kõnnu-Nõmme ja Kiltsi osakondadest 4, Essu-Katela, Mäda-
pea ja Neeruti osakondadest 3, Andja osak. 2, Tamsalu ja Jäneda osakondadest 1 poiss.

Noortemeesteklassis omandasid murdmaajooksumärgi 38 noorsoolast. Märgiomanikud jagunevad osakondade viisi järgmiselt: Saadjärve osakonnast 6, Kehra ja Mäda-
pea osak. 5, Kiltsi ja Jäneda osakondadest 3, Tamsalu, Kuusna-Salutaguse, Neeruti osak. 2, Kuksema-Päho-Alli, Kõnnu-Nõmme, Torma, Adraku, Võtikvere, Avispea osakondadest 1.

Individuaalselt saavutasid noorteklassis paremaid tagajärgi 1,5 km murdmaajooksus: 1. F. Kuusmaa (Saadjärve) tagajärjega 4,55 min., 2. E. Pentjärv (Kiltsi) 5,01 min., 3. E. Reimann (Saadjärve) 5,02 min.

Noortemeesteklassis: 1. E. Luhamaa (Kiltsi) 10,13 min., 2. K. Kinep (Avispea) 10,19 min., 3. O. Vöölmann (Jäneda) 10,25 min.

Toodud paremusjärjestus ei anna üksikute võistlejate paremusest õiglast pilti, kuna võistlused toimusid eri kohtades; võistlusolud, konkurents jne. olid kõikjal erinevad, kuid võrdlus on toodud üldpildi saamiseks.

Alljärgnevalt on toodud tagajärjed võistlustest üksikutes ringkondades.

3-das ringkonnas korraldas võistlused Kehra osak. Teised ringkonda kuuluvad osakonnad

võistlustele ei ilmunud. 3 km jooksu võitis I. Krivonogov tagajärjega 11,32 min.

7-das ringkonnas oli korraldajaks Essu-Katela osakond, kes tuli ühtlasi ringkonnavõistluste võitjaks 22 punktiga. Teiseks jäi Andja osak. 16 p. 3 km murdmaajooksu võitis V. Pärtel (Essu-Katela) 11,28 min. ja 1,5 km jooksus E. Põdra (Andja) 5,30 min.

8-das ringkonnas tuli võitjaks Mäda-
pea osak. 60 p., 2. Neeruti osak., kes oli ka korraldajaks, 37 p. 3 km jooksu võitis A. Udrik (Mäda-
pea) 11,47 min., 1,5 km jooksu võitis E. Leht (Neeruti) 5,53 min.

10-das ringkonnas korraldas võistluste Kõnnu-Nõmme osak. ja tuli 23 p. ringkonnavõistluste võitjaks Torma, Adraku ja Võtikvere osakondade ees. 3 km jooksus saavutas esikoha I. Reidla (Torma) tagajärjega 11,25 min. ja 1,5 km jooksus H. Peets (Kõnnu-Nõmme) 5,28 min.

12. ringkonna individuaalsed võistlustulemused olid võrreldes teistega silmapaistvad. Võistlesid Kiltsi (korraldaja) ja Avispea osakonnad. Kiltsi osakond tuli 31 p. ülekaalukalt võitjaks. 3 km jooksus on märkimisväärne E. Luhamaa (Kiltsi) tagajärg 10,13 min. 1,5 km võitis E. Pentjärv (Kiltsi) ajaga 5,01 min.

13-das ringkonnas korraldas võistlused Kariru osak. Kuusna-Salutaguse ja Kuksema-Päho-Alli osakondade osavõtul. Ringkonnavõistluste võitis Kuusna-Salutaguse osak. 57 p. 2. Kuksema-Päho-Alli osak. 10 p. Üksikaladel saavutasid M. Rohtjärv (K.-P.-A.) 3 km jooksus tagajärje 12,20 min., 1,5 km jooksu võitis L. Rannaveer (Kuusna-Salutaguse) ajaga 6,15 min.

18-das ringkonnas korraldas võistluste Saadjärve osakond. Väljaspoolt osavõtjaid polnud. 3 km jooksus saavutas A. Arumäe 10,57 min. 1,5 km — F. Kuusmaa 4,55 min.

36. ringkonna murdmaajooksuvõistluste korraldas Tamsalu osakond. Ringkonnavõistluste võitis Jäneda osakond 27 p., jättes Tamsalu osak. 13 p. teiseks.

H. Randla (Jäneda) saavutas 1,5 km jooksus 5,14 min.; 3 km võitis O. Vöölmann (Jäneda) 10,25 min.

Tallinnas korraldas murdmaajooksu võistluste Tallinna osak. 3 km distantsil tuli võitjaks R. Trummal (Hõimla) ajaga 15,15 min.

Ajakiri EESTI NOORUS

Tegevtoimetaja H. Tarand

Toimetus: E. Hõbe (sport), A. Leiuraa

Väljaandja: Ülemaalse Eesti

Toimetuse ja talituse aadress: Lembitu 20, Tallinn (pk. 299)

Posti jooksev arve nr. 156

Tellimishind: Aastas kr. 2,50, poolaastas kr. 1,50, kolmeks kuuks 75 senti.

Üksiknumber 30 senti

Trükikoda „Estotrikk“, Suur Karja 8, Tallinn. 1939. a.

Ilmub kord kuus

Vastutav toimetaja August Meikop

(male), H. Lepik, A. Moor ja U. Toomi

Noorsoo Ühenduse Keskkohustus

Toimetuse ja talituse aadress: Lembitu 20, Tallinn (pk. 299)

Posti jooksev arve nr. 156

Tellimishind: Aastas kr. 2,50, poolaastas kr. 1,50, kolmeks kuuks 75 senti.

Üksiknumber 30 senti

Trükikoda „Estotrikk“, Suur Karja 8, Tallinn. 1939. a.

1 krooni kuus

suudate kindlasti panka sissemaksta oma lapse arvele. Selle väikese sissemaksuga kogute lapse täisealiseks saamiseni

350 krooni

suuruse kapitali, kui algate sissemaksimisega kohe pärast lapse süündi. On aga Teil võimalik rohkem säästa, siis kasvab ka kapital vastavalt suuremaks. Sellega kindlustate lapse tulevikku ja valmistate rõõmu enesele ja temale.

Seepärast juba täna

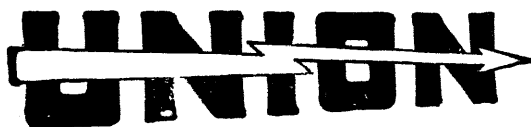
astuge lähemasse ühispanka või Ü. K. Eesti Rahvapanka ja avage oma lapse nimele hoiuarve ja makske sinna järjekindlalt iga kuu kindel summa. Hoiuarveid avavad kõik ühis pangad, hoiu- ja laenukassad ja ka

Ü. K. EESTI RAHVAPANK

TALLINN, S. KARJA 10

Reserveeritud

Kodumaa suurema jalanõude-
tehase tooted, headuse ja
mitmekesisuse poolest I kohal,
on varustatud kaitsemärgiga

EESTIMAA ÕLIKONSORTSIUM

I BENSIINIVABRIK EESTIS

Tehas:
Sillamäe
Tel. 22

Kontor:
Tallinn, V. Karja 1/4
Tel. 465-07

BALTOLIN – bensiin
TRAKTOLIN – traktoriküte
KÜTTEÕLI
IMBUTUSÕLI
TOLMUÕLI
BITUUMEN

Bensiinijaamad:

Tallinn, Vene turg • Nõmme, Vabaduse p. 38 • Sillamäe